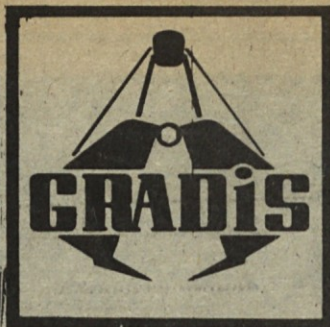

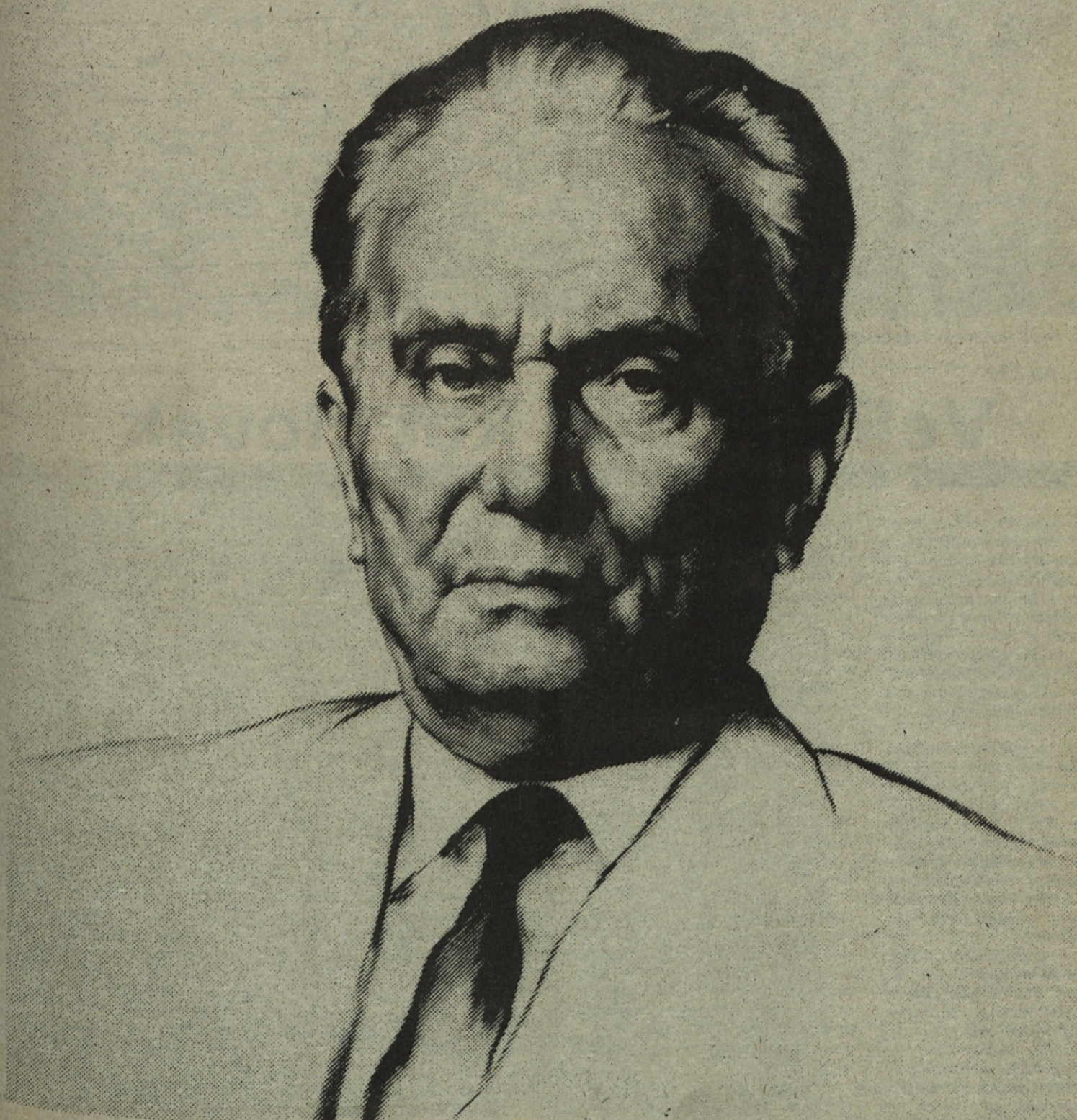
GRADISOV VESTNIK

GLASILO DELOVNIH LJUDI OZD GIP GRADIS

Leto XXII

Ljubljana, maj 1980

štev. 264

Delegacija zveze sindikatov Jugoslavije pri Titu na Brionih v februarju 1969 leta

Spomin na Tita

Velikan tudi kot človek

Pred IX. kongresom ZKJ, v začetku leta 1969, je bila politična aktivnost v naši družbi močno povečana. Tito je tedaj dejal, da doslej še za noben partijski kongres ni bilo toliko in tako temeljitih priprav kot takrat.

Na Brionih je Tito 12. februarja 1969 med drugim sprejel tudi delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije, od katere je želel zvedeti glavna vprašanja in rezultate delovanja sindikata.

Iz Slovenije se je tega srečanja udeležil takratni predsednik Zveze sindikatov Slovenije, tov. Kropušek in kot sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije, tov. Rožič. Moja udeležba, kot predstavnika delovne organizacije iz Slovenije, je tedaj pomenila veliko priznanje prav tej delovni organizaciji — to je Gradisu. Delegacijo je vodil njen predsednik, zdaj že pokojni tov. Šane.

Čeravno ne brez izkušenj v političnem delu in s tem tudi pri srečanjih z odgovornimi predstavniki družbe, sem bil tedaj močno vznemirljen. Prej, ko smo posedli, sem se hote zadrževal v ozadju. Večina članov delegacije je že posedla, predsednik tov. Šane na predvideni desni strani Tita in podpredsednik na njegovi levi strani. Stole so posamezniki zasedli končno tako, da so ob predsedniku Šanetu pustili prazen prostor. Tja so

mene, zaostajajočega člana, malodane pripeljali, kljub nerodnem motviljenju.

Kmalu potem, ko smo posedli za mizo, je ob napovedanem času vstopil tovariš Tito. K mizi je prihajal smehljajoč; spotoma je karal svojega živahnega spremljevalca — belega kodra.

Razgovor je začel. Najprej je Tito poslušal predsednika Dušana Petroviča — Šaneta. Potem pa je Tito razložil glavna stališča o temah, ki bodo prevladovala na tedaj bližajočem se IX. kongresu ZKJ.

Pravzaprav nameravam osvežiti zlasti nekaj povsem človeških vtisov s tega razgovora, pa vendar naj poprej vsaj omenim vsebino prevladujočih tem.

Z nas je tudi zdaj pomembno Titovo tedanje gledanje na investicijsko potrošnjo. Rekel je, da se bodo gradili le objekti infrastrukture (ceste, železnice, elektrarne, bolnice, šole, stanovanja) in pa tisti novi industrijski objekti, ki jih bodo financirala podjetja sama. Ne predvideva se gradnja nobenih novih »političnih« objektov.

Denar, ki bo dotekal od anuitet (odplačil za posojila) se bo porabil v največji meri za odplačevanje zunanjih dolgov, za povečanje rezerv (stabilizacija), za nerazvita področja

in za morebitne posege proti monopolnim težnjam v posameznih gospodarskih panogah.

Sindikati so hoteli, da bi šel del tega denarja tudi za valorizacijo starih pokojnin. Sploh je bila tedaj (je še zdaj) vroča tema okoli dolžine delovnega staža. V nekaterih republikah je del delavcev — tudi prek sindikata — želel ponovno uveljaviti 35, oziroma 30 let dolgo delovno dobo.

Tito je bil na tem razgovoru naravnost vprašan, kaj sodi on o tem vprašanju. Odgovoril je približno takole:

Vdite, jaz sem star že 77 let in še nič ne mislim izpreči. To seveda ne pomeni, da bi morala delovna doba trajati do takih let starosti. Vendar se tudi vi v sindikatih zavzemajte za krajši in bolj izkoriščen delovni dan in teden in za več prostega časa za svobodne dejavnosti, pač pa zato za daljšo življenjsko aktivnost (zdravega) človeka.

Kar je potem dodal, je bilo njemu lastno. Rekel je, da menda ne pričakujemo (člani delegacije) od njega, da naj se javno opredeli za 40-letno delovno dobo. To občutljivo vprašanje je treba reševati demokratično in strpno z upoštevanjem vseh pomembnih razlogov, ne pa z avtoriteto voditelja, pa naj bo ta kakršnakoli.

Posebej se je Tito zadržal — kot skoraj vselej — na pomenu **enotnosti mislečih in delujočih** Jugoslovancev, ki so v svoji domovini in v tujini lahko močni in napredni le, če bodo ohranili enotnost.

Nato je govoril o Kosovu v takih podrobnostih in razsežnostih hkrati, ki meni poprej niso bile znane — govoril je o političnem problemu Kosova, kakršen je objektivno v naši skupnosti in o reševanju tega problema za čas njegovega življenja in po njem.

Poudaril je pomen sindikatov kot organizacije delavcev pri ohranjanju in razvijanju enotnosti delovnih ljudi v Jugoslaviji.

Nato je sindikalnim delavcem priporočil, da naj bo eno od njihovih glavnih prizadevanj v tem, da se borijo proti pojavi, ki ga je on imenoval **samovoljno samoupravljanje** posameznikov ali skupin v podjetju. Zavrnil je, da se ta pojav vse bolj razšira in, da se je moč uspešno boriti proti temu samo s kar najboljšo obveščenostjo kolektivov o vseh dogajanjih; obenem pa z oborožitvijo sindikalnih delavcev z znanjem o vse bolj zapletenih družbenoekonomskih procesih.

(nadaljevanje na 5. strani)

Srečanja s tovarišem Titom

S težko bolečino v srcu smo spremljali zadnjo pot našega dragega predsednika, tovariša Tita. Danes pa nam

nehote kot premori v tej stiski prihajajo v spomin nekatera, lahko bi rekli, enkratna življenjska doživetja.

To so bila srečanja s tovarišem Titom. Bolj slučajno kot načrtno sem imel to srečo in čast, da sem ga kot mladinec prvič občudoval ob priliki njegovega obiska na mladinski delovni akciji Šamac—Sarajevo, kasneje kot član glasbenih ansamblov pri raznih nastopih in enkrat kot spremljevalec gradb. razstave na ljubljanskem razstavišču.

Nepozaben je spomin ob priliki nastopa »Zadovoljni Kranjci« na diplomatskem lovu, 12. 1. 1963 v Karadžordževu. Takrat sem spoznal, da je tov. Tito poleg vseh poznanih kvalitet, katere smo vsi občudovali in občutili tudi veliki človek — prijatelj. V prostem razgovoru je kot oče našel toplo besedo za vsakogar, ki se mu je približal. To je znal vedno napraviti tako enkratno, da smo v hipu izgubili vsako tremo in vzpostavili najpristranejši kontakt, kot bi bili že od davnaj vsakodnevni prijatelji. Najbolj pristrčen je bil, ko se je tako rad preizkušal s slovenščino, pri kateri pa ni mogel skriti zagorskega melosa.

Med vrsto raznih jugoslovanskih ansamblov in orkestrov, ki so običajno nastopali pri takih sprejemih ali praznikih, je pri vseh svojih obveznostih, ki so takšne prireditve spremljal, vedno našel čas, prišel med nas, Slovence, in dejal: »Fantje,

dajmo tisto, saj veste...« To je bila seveda vedno njegova najljubša: »Pleničke sem prala ob mrzlem studencu...« Ko sem ga pri tem opazoval, kako je to pesem venomer znova, kot da jo sliši prvič, doživljal in dobesedno požiral, mi je postalo jasno, kako je moral ljubiti svoj rodni Krmrovec, svojo mater, ki je bila preprosta slovenska ženica in svojo domovino, in da mu je tudi to dajalo navdih za vsa njegova genialna dela.

Mislím, da sem prav ob takšnih prilikah dobil prisposodobu, da tako, kot živi med nami preprosta, a občutena in vsebinsko bogata, kot legenda, naša pesem, živi med nami tudi naš tovariš Tito.

Sedaj sem prepričan, da bo tako kot je ostala naša pesem in legenda, ostal med nami večno tudi naš tovariš Tito.

BORIS VEDE

TITU

Presta da kuca srce od čelika
našeg graditelja socijalizma svetlog lika,
ugasi se srce voljenog čoveka,
največeg heroja dvadesetog vjeka.

Bio si voljeni sin naše domovine
i otac slobode naše otadžbine,
radio si za nas i naše narode
pa i za one, što će da se još rode.

Nema te više, al' ostade djelo
i iz tvog djela tražit ćemo ljeka
za sve nove puteve života,
za sve vrste životnih prepreka.

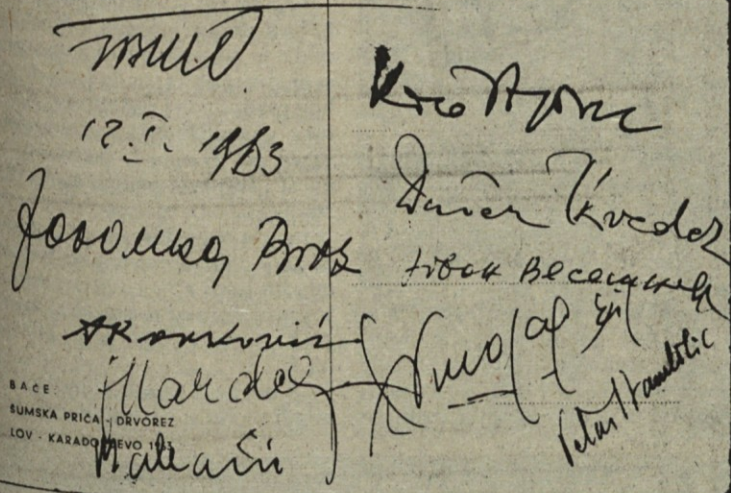
Vjerovao si nam, kao i mi tebi,
zato danas bol je velika, a ljubav još veća,
jer jedino smrt te pobjedi,
jednog tužnog dana — a cvjetnog proljeća.

Uplakanih očiju srca kucaju jače,
jer jedino smrt te pobjedi.
Tužni su gradovi, ulice, zastave,
priroda i nebo, koje kišom plače.

Dok traje život na zemljinoj kugli,
sunce dok s neba grije,
gajit će tvoje ime i djelo radni ljudi,
vodit ćeš nas kroz život isto kao prije.

Mi smo sa tobom Jugoslavija, a ti si TITO,
mi smo tvoji, a ti si naš,
naš voljeni maršale, naš ljubljani TITO,
reći ćemo to svima, tko nas bude pit'o!

NIKIĆ MILENKO

Podpisi udeležencev na lovu v Karadžordževu 1963, kjer so nastopali Zadovoljni Kranjci

Ansambel »Zadovoljni Kranjci« je večkrat nastopal pri predsedniku Titu. Za spomin še ena od skupnih fotografij. Sedanji direktor TOZD PB Ljubljana Boris Vede ob Titu na levi strani

Omladina gorda na drugovanje sa Titom

Tito je mladosti uvek verovao, cenio njen žar i nepresušnu energiju. I mladima se često obraćao. Ostajao je veći to mlad jer im je pored očinske brige izdašno davao podršku u bitkama koje je mladost vodila za svoje zasluženno mesto i ulogu u revoluciji, Savezu komunista i socijalističkom samoupravljanju. Odnos Tita prema omladini i njenim potrebama nije ništa drugo nego odnos prema budućnosti revolucije. U predratnoj radničkoj borbi protiv kapitalističkog režima, njegova je uzdanica bila mladost, a ratni komandiri, komandanti i saborci bili su mu često golobradi mladići. Na zgařistima i ratnim ruševinama Armija Titove mladosti dala je sebe i svoje najlepše godine da bi udarila temelje novoj Jugoslaviji. Tito im je bio uzor i inspiracija.

Odmah posle dolaska na čelo KPJ, 1937. godine, u jeku bitke za ozdravljenje Partije, Tito je jasno izložio svoja gledišta o stanju u

SKOJ-u. U članku u »Proleteru« objavljenom maja 1937. godine ističe potrebu omasovljenja SKOJ-a. »Napredna omladina Jugoslavije zauzme dostojno mesto v mnogimilionskoj armiji mladog pokolenja iz čitavog svijeta u borbi za mir, hleb i slobodu. Ali taj omladinski pokret obuhvata kod nas samo jedan mali dio omladine...«

»Omladina treba i može da odigra krupnu ulogu u borbi protiv šovinizma, i u približavanju naroda Jugoslavije« — pisao je tada drug Tito u članku »SKOJ na novom putu«. Tom prilikom ukazao je i na neophodnost bržeg oslobađanja od elitizma i suvoparnih akademskih diskusija i većeg otvaranja prema svim slojevima progresivne omladine.

Tito je tražio kolektivnu akciju SKOJ-a, njegovo delovanje u celoj generaciji, njenim društvima, udruženjima, listovima.

U stvari, još pre nego što će postati generalni sekretar Partije, Tito

se nije kolebao: za uspeh ukupne akcije Partije nužna je dobra organizovanost SKOJ-a. U prvim razgovorima po dolasku u zemlju, potkraj 1936, Tito se raspituje: ko su ti mladi sposobni pojedinci koji bi mogli preuzeti zadatak obnove SKOJ-a. Instinktom istinskog revolucionara, medju mnogim predlozima, zapazio je jednu ličnost: Ivo Lolu Ribara. Meteorski brzo, kako samo talentovana mladost ume, lola će postati jedan od najbližjih saradnika Tita i neprevaziđena legenda jugoslovanske mladosti.

Sa Ivom Lolom Ribarom na čelu, i uz stalnu brigu i razumevanje Titovog partijskog rukovodstva, brzo je prevaziđeno sektaštvo u skojevskim redovima. To će omogućiti da i SKOJ konsoliduje svoje redove, stekne veliki ugled u generaciji mladih i da 1941. godine bude spreman da odigra nezamenljivu ulogu u podizanju ustanka. Oko tri četvrtine boraca NOV-a bilo je omladinskog

uzrasta.

Taj ogroman doprinos mladih u pokretanju oružane borbe i naročito u njenom kasnijem omasovljavanju, kao i iskazani heroizam mladih, drug Tito je često isticao. Nepuni mesec dana posle oslobodjenja glavnog grada, na prvom kongresu USAO Srbije, Tito je rekao.

»Kada idu u borbu ljudi, vojska koju je država stvorila, odrasli ljudi, onda je to njihova dužnost prema svojoj otadžbini, onda je to dug svakog gradjanina i rodoljuba. Ali, kad brez razmišljanja, dobrovoljno, djeca od dvanaest, četrnaest, petnaest i šesnaest godina idu u borbu znajući da će u njoj poginuti — onda je to više nego dug prema domovini, onda je to natčovječanski heroizam mladih ljudi koji žrtvuju sebe, iako još nisu upravo ni stupili u život — da bi buduću pokoljenja bila srećna.«

Iz borbe u oslobodilačkom ratu mladi su već u neraskidivom drugo-

Ob polaganju temeljnega kamna za prvo nuklearno elektrarno v Krškem

(nadaljevanje s 4. strani)

vanju s Titom krenuli u borbu za obnovu zemlje.

Ni u ovoj drugačijoj borbi za mlade nije bilo nemogućeg zadatka ako je dolazio od — Tita. Za godinu — dve nicalle su stotine kilometara, železničkih pruga, puteva, podizani čitave fabrike i gradovi — praktično, golim rukama. Mehanizacije nije bilo. Samo volja i podsticaji stalnih kontakata s Titom. Pismima, uzajamnimi čestitkama i kroz 23 susreta brigadista i Tita na nasipima, pod skeletima džinovskih hala, u skromnim brigadirskim naseljima, koja bi bljesnula prazničkom radošću kod svakog susreta s Titom.

Tito je uvek izuzetno cenio omladinske radne akcije. O njima je kao o najboljim školama omladine. Na njima, isticao je, mladi uče da cene rad, da je on merilo vrednosti svakog čoveka i tražio je od njih da ta akcijaška saznanja i elan prenesu u fabrike, škole in na njive. Mladi su to prihvatili i izrazili kroz slogan »Mi gradimo prugu, pruga gradi nas« koji se prenosio s generacije na generaciju mladih graditelja. To saznanje je u korenu stalne pojave prekobrojnih za odlazak na radne akcije.

U tako čestim kontaktima s mladima Tito je otvorenom rečju, katkad i s kritičkim ocenama, dokazivao da razgovara — s ravnopravnim sagovornicima. Kada smo se suočili sa pojavom zapostavljanja marksističkog obrazovanja, otvoreno je, baš u susretu s mladima, rekao da to ne valja... »Mladom čovjeku naročito marksizam, da tako kažem, mora da udje u krv i meso«. Na odgovor omladine nije se dugo čekalo. Od tada svake godine na stotine hiljada mladih prolazi kroz omladinske i partijske političke škole. Uvedena je i predmetna nastava marksizma.

Pri svemu tome, Titov pristup omladini bio je svestran, pun istinskog razumevanja za celinu potreba generacije. Isticao je da se pred omladinu ne mogu postavljati samo ozbiljne obaveze i zadaci. Ona mora da ima vremena i mogućnosti da se zabavlja, da se veseli. Bez toga, upozoravao bi, omladina bi se jednostavno razvijala: »To onda nije omladina, to su mladi starci« — primetio je jednom prilikom.

Nepokolebljivo veruje, u omladinu kao vitalnu snagu bitke za samoupravni socijalizam. Punim optimizmom primećuje da: »zemlja koja ima takvu omladinu, koja se vaspitava na takvim svetlim primjerima samopožrtvovanja u korist ciljeva naroda, mora imati svetlu budućnost, dostojnu svoje historije«. Na to poverenje omladine je znala da uzvrat: zar je čudno, recimo, da je 650 hiljada mladih u redovima SKOJ-a, čineći Titovu Partiju verovatno najmlađom avangardom radničke klase u svetu.

Tito je uvek pazio da mladi imaju

Tito je večkrat obiskal tudi zagrebški velesejem, nekajkrat tudi gradbeni del

Velikan tudi kot človek

(nadaljevanje z 2. strani)

Po enajstih letih prebiram zapisek s tega razgovora. Še vedno je veliko tem na moč aktualnih, nekatere Titove besede pa več kot upoštevne tudi za današnji čas. Med razgovorom ki je trajal polne štiri ure, sem se Tita dodobra nagledal, saj sem sedel vsega dober meter ob njem. Sledil sem njegovim gestam in mimiki, ko je govoril ali poslušal člane delegacije.

Čeprav je bil umirjen govorec in poslušalec, je dajal ton in vsebino celotnemu razgovoru. Redkeje se je razvnel v svoji pripovedi, tudi zelo redko je vpadal v besedo drugih. Vseeno pa je včasih povedal kakšno misel tako razvneto in prizadeto, da smo ne le bolj tenko prisluhnili, marveč tudi največkrat podoživljali njegovo prizadetost.

Po poprejšnjem dogovoru sem se pripravil na temo oblikovanja osebnih dohodkov, zlasti o tedaj aktualnem sporazumevanju; saj smo se v Sloveniji in Jugoslaviji začeli sporazumevati najprej ravno gradbinci. Pripravil sem tudi nekaj podatkov o ustreznosti razponov med posameznimi vrstami delovnih mest, tako na primeru Gradisa kot širše v gradbeništvu in gospodarstvu — vse z namenom, da nekatera vprašanja v zvezi s tem razjasnimo.

Člani delegacije, zlasti nekateri predstavniki republiških svetov in zveznega sveta sindikatov so bili tolikanj željni besede, da je moral Šane vedno odločati med več dvignjenimi rokami. Sam sem kot »sramežljiv mladenič« ostal ob strani, kar pa ne

pomeni, da nisem polno sledil razgovoru.

Na Titu sem opazoval sorazmerno gosto posejane tako imenovane starostne pege, njegovo ukvarjanje s kajo in pa občasno »jezo« s kodrom. Ta je pretežen del razgovora sicer sedel pod stolom, se občasno sprehodil ob mizi, nekajkrat pa skočil na Titovo naročje, zalajal, pri čemer ni nič pazil na to ali je tedaj gospodar samo poslušal ali pa aktivno sodeloval v razgovoru. V slednjem primeru se ga je, seveda hudujoč nanj nežno otrese. Taka nadrobnost ne sodi v ta spominski zapis, bi kdo sodil ali celo hujše, zakaj moti ščene govornika pri pomembnih državniških besedah?

Pa vendar vsi vemo, najčesteje iz časnikarskih ali drugih zapisov, iz Titovih anekdot, iz besed državnikov od drugod, kako človeški je (bil) Tito. Njegova že simbolična ljubezen do psov, ki menda edini znajo brez pomisleka vračati ljubezen, se je izkazovala med drugim tudi po podobnih doživljajih, ki jih bržčas poznajo vsi mnogoštevilni Titovi bližnji sodelavci.

Tivova veličina se je izkazovala po eni strani v njegovem odnosu do ne-bogljjenih — otrok, ranjencev, siromakov, živali, od katerih je bil — kot rečemo — ko kruh in po drugi strani v njegovem odnosu do zatiralec in nasilnežev, proti katerim se je boril in gorel, dokler ni končno izgorel — naš Tito, ki je postal legenda že za življenja, pa vendar mu bo šele zgodovina dala polni, in lahko rečemo večni žar, ki bo gorel in kazal pot še desetina pokolenj.

Stane Uhan

Boško Kijurina
Slobodan Vukmirović

O liku tovariša Tita je zbranim delavcem spregovoril direktor KO Ljubljana Jože Repše

Umrli je naš najdražji — Tito

Srce matere je bilo srečno, vsa družina Broz je bila srečna, ko se je v preprosti kmečki hiši v čudovitem hrvaškem Zagorju v Kumrovcu rodil mali Jožek, otrok kot vsi drugi. Toda iz Jožeka je zrastel delavec, revolucionar Josip Broz — TITO.

Srca vseh narodov Jugoslavije, vseh ljudi sveta so vztrepetala, ko smo izvedeli za bolezen, nam neizmerno dragega Tita. Beseda TITO nam je pomenila v razvoju naše Jugoslavije srečo, r... ubezen, mladost, veselje... hoh vse najlepše, kar lahko... jenje prinese. Bil je mož, katerega je ljubil ves svet, posebno njegova Jugoslavija. Tito je prvi vojak naše revolucije, prvi komunist in prvi graditelj naše samoupravne poti v socializem. Imel je veliko srce za vse narode sveta. Ljubil je svojo Jugoslavijo, kakor lahko ljubi le mati svojega otroka. Zvest je bil svojim ljudem, delavcem, materam, starčkom in otrokom. Bil je velika osebnost, vendar v srcu preprost, ter človek, ki je živel za mir in miroljubnost med narodi. S svojimi neizmerno toplimi in preprostimi besedami je znal povedati ljudem vse kar ni znal nihče drug, saj je bil Tito samo eden, bil je naš TITO, voditelj naše Jugoslavije in mi smo bili njegovi. Ljubil nas je in mi smo ljubili njega.

Spomini na njega in na srečanja z njim so prečudoviti. Čudovita so bila srečanja otrok s Titom. Ali ni bilo nekaj najlepšega, ko so otroci vzklikali: »Mi smo Titovi — Tito je naš!« Že od rojstva, ko so otroci komaj doumeli besedo Tito, jim je za vedno ostala v srcu.

Ponovno so vztrepetala srca vseh 22 milijonov občanov socialistične Jugoslavije, ko smo zvedeli, da mu bolezen nenehno klubuje. Več mesecev so se zdravniki bojevali proti bolezni, katera je iz dneva v dan slabšala zdravstveno stanje tovariša Tita. Veseli smo bili sporočil, da je zdravstveno stanje malenkost boljše, vendar izredno žalostni, ko se je stanje slabšalo. Vedno smo bili v strahu pred najhujšim... in zgodilo se je. Prenehalo je biti najbolj plemenito srce vseh Jugoslovanov. Tovariš Tito je umrl. Strahotna vest je zajela ves svet. Srca vseh Jugoslovanov so ponovno vztrepetala. Solza, ki je privrela na oko, je pekoča in boleča.

Ali mora biti smrt res tako kruta, da nam iz naše sredine vzame takšnega človeka, kot je bil naš dragi tovariš Tito — tega ji ne oprostimo nikoli.

pemi

Sporočilo naših delavcev iz Iraka

Kolektiv delovne enote Amara je z neizmerno žalostjo prejel vest, da je našemu dragemu Titu prenehalo biti njegovo neumorno srce. Ne, tovariš Tito ni umrl, on živi, živi njegova misel, ki je globoko zakoreninjena v nas vseh. Misel in ideali, Titova pot, ki je edina naša pot, ni umrla. Zrasli in dozoreli smo na tej poti in ni je sile, ki bi nas ustavila.

Krepili bomo naše bratstvo in enotnost.

Krepili bomo naš samoupravni socialistični sistem. Krepili bomo mir in neuvršenost.

Dragi družo Tito, mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo!

KOLEKTIV DE AMARA

Žalna slovesnost na TOZD Ljubljana — okolica

Žalna seja v celjskem tozdu

5. 5. 1980 ob 13.00 uri v sejni dvorani novega samskega doma na Zg. Hudinji v Celju je bila žalna seja, na kateri so prisostvovali poleg članov zveze komunistov, delegatov delavskega sveta in delegatov osnovnih organizacij sindikata — vsi vodilni delavci tega TOZD.

Sejo je odprl in vodil sekretar OOOZK, tov. Berlinger Jože, kateri je poudaril nekaj Titovih misli. Delegati delavskega sveta GIP GRADIS TOZD GE Celje ter člani OOOZ Sindikatov — kot ostali prisotni — so poslali brzojavko predsedstvu SFRJ ter CK ZKJ z naslednjim besedilom:

»Komunisti, delovni ljudje TOZD GE CELJE — smo globoko užaloščeni, ker smo izgubili

svojega ljubljenelega voditelja Josipa Broza Tita. Izguba je nenadomestljiva, ker je bil Tito velikan te dobe, voditelj zveze komunistov, vojskovodja in trikratni heroj NOV ter soc. revolucije, graditelj socialistične Jugoslavije in bo prizadela vse komuniste, delavski razred in ves napredni svet. Njegovo veliko delo je trajno utkano v sistem naše socialistične samoupravne družbe.

GIP GRADIS
TOZD GE Celje

Na koncu seje so vsi prisotni potrdili predlog, da Gradis TOZD GE Celje — podari 10.000 din v Titov sklad za štipendiranje — namesto venca.

OTOMANČEK ZLATKO

Sa komemorativnog sastanka GIP Gradis TOZD GE Celje — sektor Novo mesto

»Dogodilo se, premda smo ustrajno i iz svega srca vjerovali i nadali se, da do toga još dugo, dugo neće doći.

— Preminuo je naš dragi — Tito! Ponosni smo da je našu revoluciju i našu državu vodila Titova historijska ličnost. S Titom smo pobjeđivali u borbama za sretniji život, za slobodu ljudi, za neodvisnost i jednakopravnost države, za mir i sudjelovanje među narodima. Današnja i buduća pokoljenja će dosljedno nastaviti put Titove misije. Naš dragi i voljeni Tito će još naprijed živjeti u srcima svih ljudi naše socijalističke, samoupravne i neodvisne Jugoslavije...«

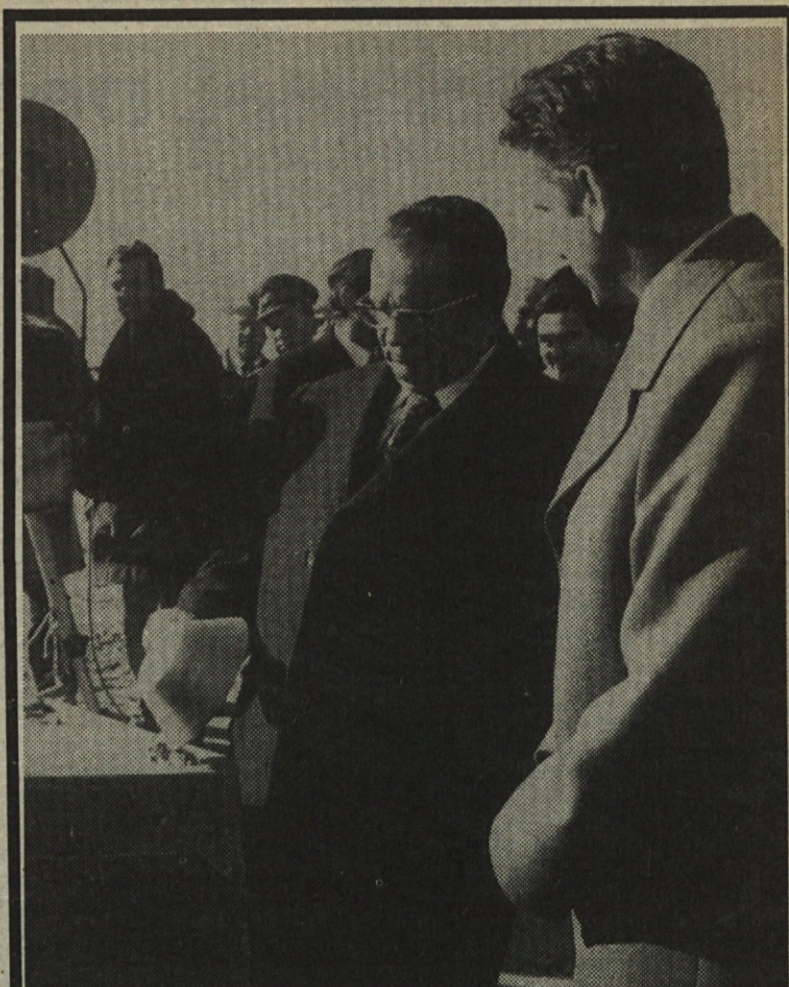
...s tim riječima je, dne 6. 5. 1980 — započeo uvodnu komemorativnu seju — drug Romin Roman. U klubskim prostorijama del. naselja GIP »GRADIS TOZD GE Celje sektor: Novo mesto — je muk i tišina. Pognute glave i teški uzdisaji — te suze u očima — govorile su više od riječi. Sve ove tužne i suzne oči, ovoga puta gledale su samo u jednom pravcu — Titov lik — prekriven crnom žalosnom trakom. Te oči, Titovih radnika — željele su samo

jedan odgovor: »Zašto si nam otišao — baš sada u proljeće, koje si toliko voljeo — druže Tito...?!«

Sve ove oči tvrdo uprte u Titov lik — iako prepune suza davale su dojam čvrstoće, stabilnosti i odlučnosti — znajući da ćemo jedino marljivim radom, ljubavlju prema čovjeku, postići svoje ciljeve. Te oči mase kao da su govorile: »Tito — slijedićemo tvoje putove, časno i dostojanstveno, onako kako si ih ti zacrtao. Mi nećemo trebati nikakvih čuvara, nikakvih tuđih savjetnika, mi ćemo uspjeti sami da ostvarimo put i ciljeve — naše socijalističke i neodvisne Jugoslavije. Jedino kao takvi moći ćemo reći da smo Titovi. Mi je nećemo i nemožemo zaboraviti — dragi druže Tito, jer previše si nam poklonio i dao, da bi te mogli zaboraviti. Tijelom si nas zapustio, ali zato si ostalo duhom prisutan, da bi svakim danom, svakim novom rađanjem sunca — postao još jači, još veći, još moćniji i stabilniji...«

Na kraju sastanka minutom šutnje odat je posljednji pozdrav — našem velikanu, heroju Titu.

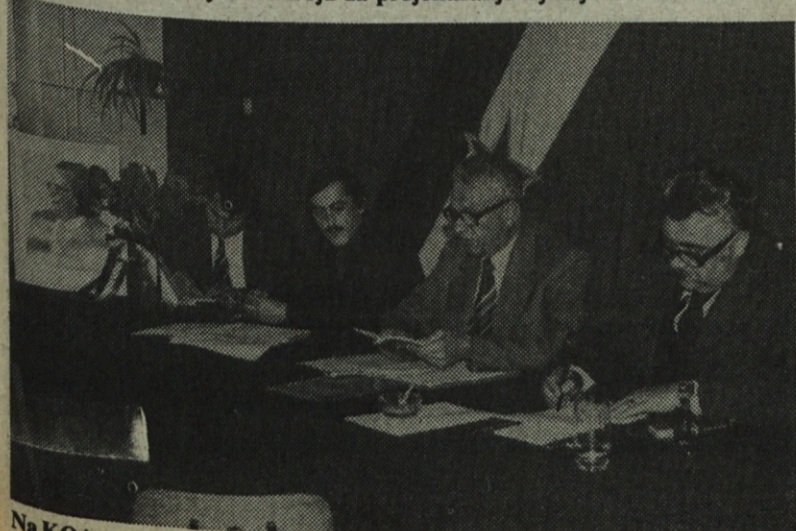
OTOMANČEK ZLATKO

Tovariš Tito je položio temeljni kamen za izgradnju prve nuklearne elektrarne v Krškem

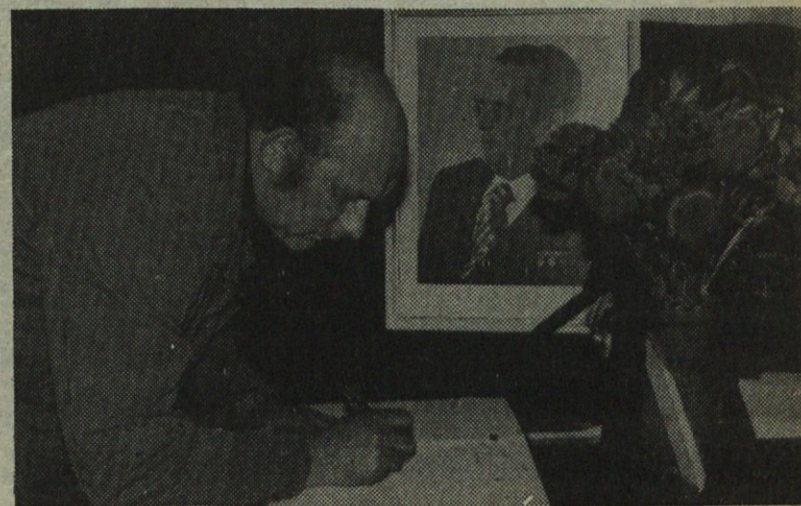
Komemorativna seja na Biroju za projektiranje Ljubljana.

Na KO in SPO Ljubljana je bil takoj v ponedeljek sestanek odbora za civilno zaščito, na katerem so uvedli razpored stalnih dežurstev

Tudi na Skupnih službah smo se poklonili spominu tovariša Tita.

Tudi Gradisovci smo se vpisovali v žalne knjige

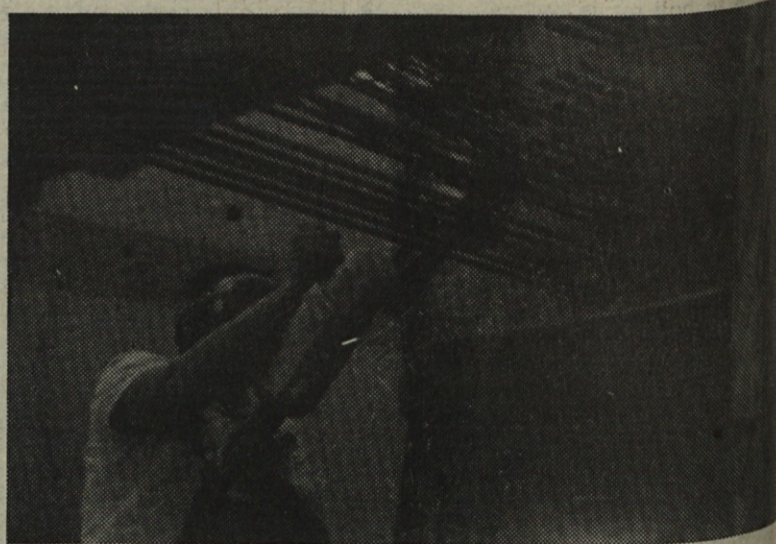
Prvi maj nekoč in danes

1. maj, borbeni dan solidarnosti delavcev vsega sveta je danes še bolj živ kot kdajkoli prej, čeprav ga delavci vsega sveta praznujemo že več kot 90 let, to je od časov, ko je šlo leta 1886 na prvega maja na ulice nad 40 tisoč delavcev v Chicagu in pod streli policije bilo na ulicah ubitih 6 delavcev, nad 50 je bilo ranjenih in pozneje je buržoazija 5 delavskih voditeljev obsodila na smrt.

Delavski voditelji številnih evropskih in ameriških dežel so 14. julija 1889 ob praznovanju 100-letnice zmage francoske buržoazne revolucije, na svojem ustanovnem kongresu druge internacionale, enoglasno sklenili, da naj se kot spomin na žrtve v Chicagu vsako leto praznuje kot delavski praznik delavcev vsega sveta, kot borbeni dan solidarnosti, prikaz delavske moči in volje, izraz razredne borbe delavcev in zaobljuba za nadaljnje boje proti zatiranju in izkoriščanju.

Slovenski in hrvaški delavci so prvič praznovali prvi maj dobro leto dni po ustanovnem kongresu druge internacionale in sicer leta 1900 v Revirjih, Trstu, na Jesenicah, Ljubljani, Zagrebu, Puli ter nekaterih drugih krajih. Velike delavske manifestacije so izvedli leta 1903 delavci v Beogradu pod vodstvom Dimitrije Tucovića, 1906 v Bosni in Hercegovini, 1909 v Makedoniji in tako vedno več vsako leto v vseh delavskih središčih Jugoslavije.

Praznovanja so bila tudi prisrčna, tovariška, delovna, a hkrati z borbnim programom zahtev delavcev za ekonomske, socialne in politične pravice ter pregled politične, socialne in ljudske moči delavskega razreda. Seveda so bila domala vsa praznovanja onemogočena, ovirana, prepovedana, poniževana in omejevana s strani vladajoče buržoazije in njenih reakcionarnih politikantskih strank. Zborovanja in

Strokovnost pri delu je osnovni pokazatelj rezultatov

praznovanja so tudi vselej dobila mednarodno solidarnostno obeležje in pomen, saj so delavci vedno visoko nad parcialnimi interesi nosili rdeči prapor z Marxovo parolo: **PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!**

Posebnost praznovanja smo doživljali v času narodno osvobodilne vojne in ljudske revolucije v vseh partizanskih enotah, osvobojenih krajih in tudi na okupiranem ozemlju; posebnost prav zaradi tega, ker se je že uresničevala v boju in krvi stoletja bojovana borba za diktaturo proletariata in zmago socialistične revolucije. V svobodni domovini je naš delavski praznik dobil kakovostno nove značilnosti in pomen. Odveč bi bilo naštevati milijone ljudi in še več delovnih ur, ki smo jih opravili v delovnem, udarniškem tekmovanju, da bi prvi maj čimbolj uspešno proslavili. Prav tako ni prostora, da bi omenili glavne delovne uspehe mladinskih delovnih brigad, ki so kar po pravilu opravile enkrat več dela kot v navadnih dneh. Gotovo je pomembno omeniti, da smo med prvimi Prvi maj tudi uzakonili kot največji delavski praznik, kot rezultat stoletnih bojev in teženj delavcev in delovnih ljudi in da ga praznujemo prav vsi.

Ko se ob tem delavskem slavlju spominjamo generacij delavcev, ki so z nageljnjo v gumbnici in delavsko pesmijo — internacionalo — slavili v težkih pogojih svoj edini resnično delavski praznik, se z mislimi vračamo tudi na pot in dosežke v razvoju socializma v svetu in še posebej pri nas.

Prav v teh dneh smo v središču akcije in aktivnosti za dalje razvijanje, uresničevanje in krepitev samoupravljanja v vseh organizacijah združenega dela. Še več: Samoupravljanje kot temeljni družbeni odnos in priznana organizacija dela

se krepi pri vsakem človeku, pri delavcu in delovnih ljudeh kot njihov življenjski cilj in interes; to je osnovni interes in motivacija, kot nepogrešljiv življenjski dejavnik, ki vodi družbo naprej. Zato moramo s ponosom in korajžno poudariti, da je prav socialistično samoupravljanje največja pridobitev jugoslovanskih delavcev in delovnih ljudi in ena od temeljnih prvin posebnosti uresničevanja marksizma v konkretnih specifičnih jugoslovanskih razmerah in torej dosežek marksistične znanosti in politike na naših tleh. Lahko smo ponosni, da socializma nismo uvažali in ga slepo gradili po drugih tujih receptih, pač pa smo bogate izkušnje, teorijo in prakso delavskega razreda od vsepovsod koristno uspešno in tvorno upoštevali in uporabljamo v naši samoupravni praksi. In prav to, ker nismo in tudi ne bomo slepo orodje uresničevanja tuje politike, še posebej zavezuje in vse nas ter nam nalaga večje naloge in napore.

Originalna, samonikla gradnja samoupravne socialistične družbe pri nas zahteva od vsakega delavca in delovnega človeka več dela, večjo aktivnost, večjo samostojnost, visoko stopnjo osebne družbene zavesti, kajti pri uresničevanju samoupravne politike ne moremo in ne smemo biti pasivni opazovalci, ne mehanični izvrševalci nalog, pač pa ustvarjalni, pristni ter vestni delavci vsak na svojem področju. Zakon o združenem delu, ki pomeni nadaljnjo realizacijo Ustave do človeka in s človekom, pa bo trdno zabetoniral nadaljnjo traso samoupravnega razvoja. Zato ga moramo vsi dobro poznati in spoznati, vsak posebej pa še dodatno tista področja, ki so neposredno njegova, pa ne samo spor-

Mladina je bila vseskozi pobudnik vseh akcij

(nadaljevanje na 9. strani)

(nadaljevanje z 8. strani)

nati; kajti to bi pomenilo, malo ali pa nič, osvojiti ga moramo kot svojega in ga v praksi vsakodnevno uresničevati na vsakem delovnem mestu in v celotni družbi. Prav gotovo pa moramo še bolj razviti osebno odgovornost in človeški občutek dolžnosti, da bi mogli tudi uresničevati ne-
ločljivo pravico. Zakon o združenem delu in njegova izvajanja tudi ne sme biti kampanja, le občasna akcija, saj vnaša v celotno naše življenje zares nove prvine in kvalitete.

Ob uveljavljanju in uresničevanju novih kvalitet samoupravljanja pa ne smemo prezreti nasprotnikov samoupravnega socializma, ki se kažejo odkrito in še zlasti prikrito, dvigajo glave, rovarijo, spletkarijo, na-

sprotujejo, se med seboj povezujejo z enim samim namenom, da bi nas zavrli in onemogočili pri uveljavljanju novih in nadaljnjih samoupravnih odnosov.

Ne samo doma, domači sovražniki, ampak tudi v tujini se zberejo skupaj vseh barv od fašistov, zakrnelih sovražnih političnih emigrantov, kapitalistov in drugih, kajti vsem je napoti takšen delavec, ki bo zares gospodaril in odločal o rezultatih svojega in skupnega dela.

Zato tudi danes na naš delavski praznik opravljamo obračun svojega dela in se dogovarjamo o neposrednih bodočih nalogah. Vse to z namenom, da bomo svoje cilje in hotenja še uspešneje reševali v naše skupno dobro in v dobro razvoja socializma v svetu.

Andrija Vlahović

BORCI!

Aktiv Zveze borcev Gradis Maribor je predlagal, da v jeseni organiziramo za člane ZB ekskurzijo po poteh AVNOJ.

Ker obstaja aktiv ZB le za Maribor menimo, da bi bilo prav organizirati ekskurzijo za vse člane ZB NOV pri podjetju.

Glede na to vas prosimo, da se preko kadrovske službe v TOZD prijavite kot član ZB. To bi nam omogočilo, da vas lahko obvestimo o načrtovani akciji.

Kadrovske službe v TOZD bodo nato poslane sezname v kadrovsko socialno službo v Skupnih službah.

Aktiv ZB NOV
Gradis Maribor

Poskrbeti je potrebno tudi za varnost

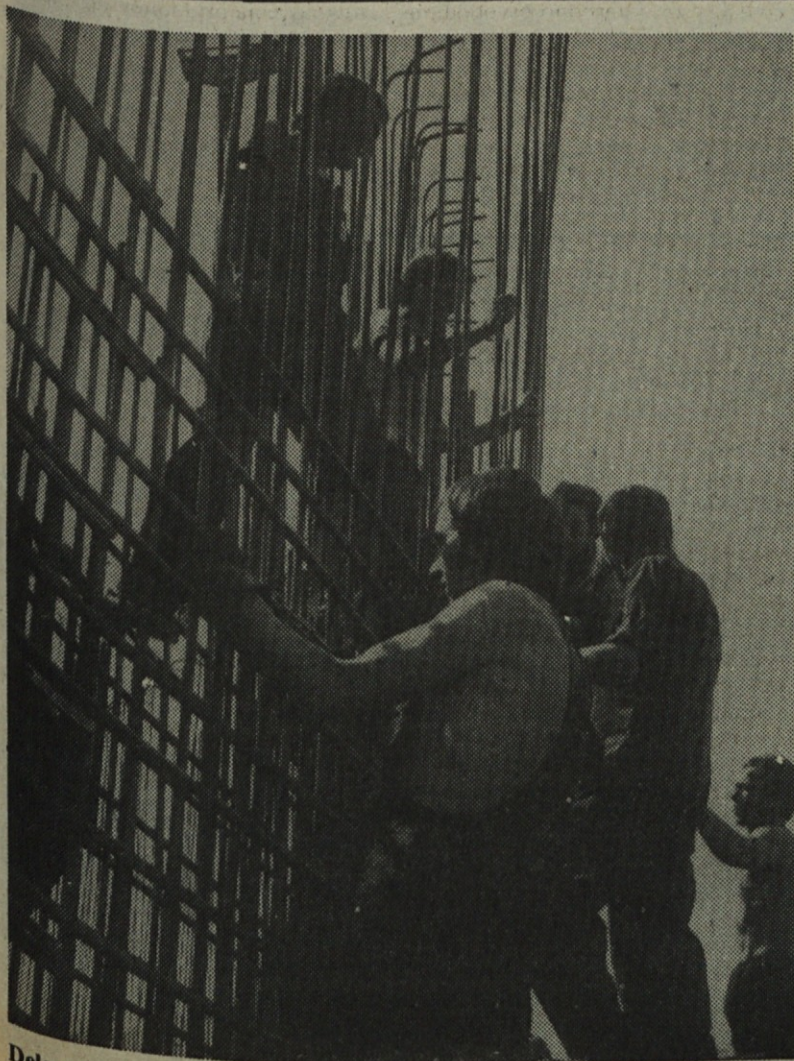
Dan pobede — poruka i opomena

Današnji svet, uznemiren političkom i ekonomskom krizom, naelektrisan ratnim pretnjama i oružanim intervencijama, dočeka 9. maj — Dan pobede sa žarkom željom da se strahovita ratna razaranja drugog svetskog rata nikada više ne ponove, da se svi sporni problemi rešavaju miroljubivim putem i da se veliki dan mira i slobode prenosi s generacije na generaciju.

Dan pobede, koji ove godine slavimo 35. put, bio je završnica gigantske borbe svih miroljubivih snaga sveta protiv fašizma, koji je 9. maja 1945. godine morao da potpiše kapitulaciju. U taj ratni uragan, najveći i najkrvaviji sukob u istoriji čovečanstva, bila je uvučena milijarda i 700 miliona ljudi iz šezdeset drža-

va, a smrt našlo blizu 60 miliona. Ostalo je dvadeset miliona ratne siročadi, preko sto miliona ljudi fašizam je naterao u izbeglištva, dok je preko 45 miliona uhapsio, deportovao, raselio. Materijalna šteta se ceni na oko 1700 milijardi dolara. Same brojke su zastrašujuće i velika opomena s porukom da se sve progresivne snage ujedine i suprotstave svakoj pretnji eventualnog novog rata.

Jugoslovenski narodi su u tome odlučni jer je cenu svoje pobede nad fašizmom platio ogromnim žrtvama. Oni nikada neće zaboraviti svojih milion i 700 hiljada ljudi, najvećim delom mladih tek stasalih da žive i

Delo mora biti opravljeno tudi kvalitetno

(nadaljevanje na 10. strani)

Kako aktivnost sindikata prenesti v sindikalne skupine?

Izhajajoč iz statutarних določil, pomeni sindikalna skupina enega najpomembnejših elementov nadaljnje demokratizacije odnosov v zvezi sindikatov. Zato: kolikšna je aktivnost sindikalnih skupin, tolikšna je učinkovitost osnovne organizacije Zveze sindikatov. Nasprotno temu pa sindikalnim skupinam v osnovnih organizacijah posvečamo vse premalo pozornosti. In dokler bo tako, bo res, da »kjer sindikalne skupine niso dovolj učinkovite in povezane z izvršnim odborom osnovne organizacije ZS, osnovne organizacije niso dovolj povezane z resničnimi interesi svojega članstva.«

In prav resnični interes delavcev — članov sindikata je tisto, kar sindikat s svojim delovanjem zasleduje kot temeljni cilj. Skladno s tem ciljem so tudi v zakonu o združenem delu opredeljene naloge in vloga sindikata. Da bi tako opredeljeno vlogo lahko uresničevali, smo se v sindikatu dogovorili za takšno organiziranost, ki naj omogoči učinkovito prisotnost sindikata na vseh področjih, tako v temeljnih organizacijah združenega dela, kot tudi v krajevnih skupnostih, kjer delovnih ljudje prav tako uresničujejo mnoge svoje interese.

Ce je osnovna organizacija zveze sindikatov temeljna oblika političnega organiziranja in delovanja de-

lavcev v Zvezi sindikatov, potem lahko za sindikalno skupino rečemo, da je izhodišče za celotno aktivnost osnovne organizacije. Zato sindikalno skupino uveljavljamo, kot obliko delovanja osnovne organizacije.

Kaj torej storiti?

Predvsem moramo organiziranost sindikalnih skupin opredeliti v pravilih osnovne organizacije, kar smo verjetno naredili, nismo pa storili dovolj, da bi sindikalne skupine tudi organizacijsko zaživele.

In kje bomo oblikovali sindikalne skupine? V obratih, v tistih delih temeljne organizacije, ki predstavljajo zaključeno celoto, oz. so delavci — člani sindikata medsebojno odvisni in povezani v delovnem procesu. Tu gre za več ali manj stalni sestav sindikalnih skupin, zato je tudi pri njihovem delu manj težav. V gradbenih TOZD pa bomo sindikalne skupine oblikovali na vsakem gradbišču oz. na velikih gradbiščih tudi po več sindikalnih skupin in v drugih delih temeljne organizacije, ki imajo stalnejši značaj. Vsaka sindikalna skupina si mora izvoliti svojega vodjo, ki vodi njeno delovanje in jo povezuje z izvršnim odborom osnovne organizacije. Vodja sindikalne skupine je lahko član izvršnega odbora ali pa tudi ne. Če vodja sindikalne skupine ni član izvršnega

odbora, ga moramo v tem primeru vseeno vabiti na sestanek izvršnega odbora takrat, ko izvršni odbor obravnava vprašanja, ki se nanašajo na konkretno sindikalno skupino.

Načelo, da bi v izvršnem odboru bili ustrezno zastopani delavci iz vseh delov delovnega procesa oz. iz sindikalnih skupin je predvsem v gradbenih TOZD težje uresničiti, saj ob pogostem premeščanju delavcev mnoga gradbišča oz. sindikalne skupine ostanejo brez člana izvršnega odbora. Izvršni odbor mora za to skrbeti, da sindikalna skupina vedno izvoli svojega vodjo, če je skupina na novo formirana, ali če je prejšnji vodja odšel na drugo gradbišče — v drugo sindikalno skupino. O spremembah v sindikalnih skupinah moramo sproti seznanjati člane, saj mora sleherni član osnovne organizacije v vsakem trenutku vedeti, kateri sindikalni skupini pripada in kdo je vodja njegove skupine.

Le tako organizirana sindikalna skupina bo lahko opravljala funkcijo, ki se kaže predvsem v tem, da:

— obravnava vprašanja, ki so pomembna za člane skupine

— daje izvršnemu odboru pobude, predloge in zahteve za akcije, ki naj bi pripomogle k uresničevanju interesov skupine, če ti niso v nasprotju z interesi drugih članov,

— sprejema obvestila in poročila

vodje sindikalne skupine, oz. člana izvršnega odbora in širših sindikalnih vodstev,

— daje usmeritve vodji oz. članu izvršnega odbora za delovanje izvršnem odboru.

(Povzeto iz pravil osnovnih organizacij).

Poleg teh pa lahko sindikalna skupina rešuje tudi mnoga druga vprašanja, ki se nanašajo na pogosto dela na konkretnem gradbišču ali obratu, kjer sindikalna skupina deluje na standard, na organiziranost rekreacije, kulturnega življenja in drugo.

Prav tako pa preko sindikalnih skupin poteka tudi celotna aktivnost, ki jo sindikat organizira pri uresničevanju samoupravljanja (sprejemanje samoupravnih aktov, sklepanje samoupravnih sporazumov, obravnavanje rezultatov in spodarjenje, planiranje ipd.).

Vsebinsko delovanje sindikalnih skupin je torej dovolj široko, moramo se le uestežno organizirati, nazadnje tudi usposobiti in zainteresiranost članstva za delo sindikata bo večja, saj bodo delavci na vsakem koraku čutili, da gre resnično za njihove interese in s tem bo tudi zagotovljena pričakovana učinkovitost delovanja Zveze sindikatov.

Masten Valj

(nadaljevanje z 9. strani)

stvaraju, koji su pali u borbi za slobodu, za novo, pravednije društvo, za socijalističku zajednicu ravnopravnih naroda i narodnosti. Neće zaboraviti da je ratna pustoš ostavila bez doma svakog četvrtog Jugoslavena, bez hrane, bez električnih centrala, vodovoda, železničkih pruga, puteva, brodova, bez industrije, rudnika, škola, bez mnogih kulturnih spomenika. Ali dan pobeđe je došao, u nju su verovali ne samo komunisti i 800 hiljada boraca narodnooslobodilačkog rata s Titom na čelu, već i svi oni kojima je na srcu bila sloboda i nezavisnost svoje zemlje.

I danas, posle tri i po decenije, naši narodi se živo sećaju reči druga Tita koji se narodima Jugoslavije obratio preko radija 9. maja 1945. godine:

»Svanuo je veliki dan mira i slobode. Dolaze novi dani mirne izgradnje naše razorene zemlje. Sada treba da izvojujemo novu, veliku pobjedu, da izgradimo našu razorenju zemlju i učvrstimo našu istinsku narodnu vlast. Da učvrstimo još

više naše bratstvo i jedinstvo, tako da ga više nikad nikakva sila neće moći razrušiti...«

Sa danom kapitulacije fašističke Nemačke rat u Jugoslaviji još nije bio završen. Okončan je tek 15. maja sa poslednjim borbama Treće armije i poslednjim izveštajem tadašnjeg njenog komandanta Koste Nadja Vrhovnom komandantu. U njemu je stajalo: na teritoriji Jugoslavije nema više nijednog slobodnog neprijateljskog vojnika.

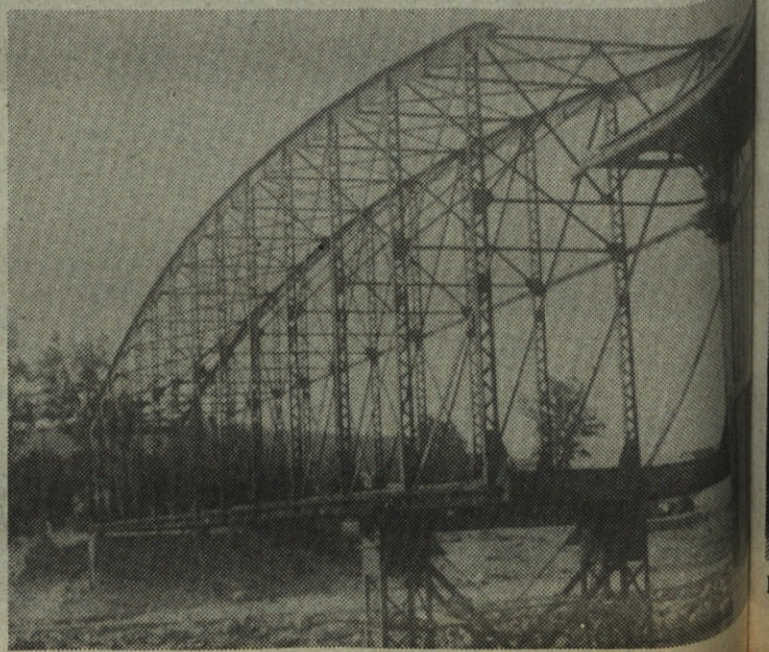
Nastale su godine mira, obnove i izgradnje, afirmacije Jugoslavije u svetu, odbrane tekovina naše revolucije, uvođenja samoupravljanja sve novih i novih radnih pobjeda. Rasla je nova Titova Jugoslavija, jačali njena nezavisna i nesvrstana politika, njen samostalni put u socijalizam.

Nova Jugoslavija stiče ogroman ugled u svetu. Titove inicijative nailaze na širok odjek u svetu, njegove poruke državnicima s pažnjom proučavaju i uvažavaju, raste pokret nesvrstanosti, ogromna snaga za očuvanje mira, podrška nacionalnim pokretima protiv ostataka kolonijalizma. Te snage su, na Titovu inicijativu, izborile da i sama generalna skupš-

tina Ujedinjenih nacija posveti svoje specijalno zasjedanje razoružanju, odnosno zaustavljanju trke u naoružanju za koje se danas u svetu troši 400 milijardi dolara.

Naši narodi i narodnosti će ovo-

godišnji Dan pobeđe obeležiti istom nastojanjima i željama — rado stvaranjem, kao da rata nikad ne bito, ali i duboko privrženi slobodi i nezavisnosti, spremni da je branimo odbrane.

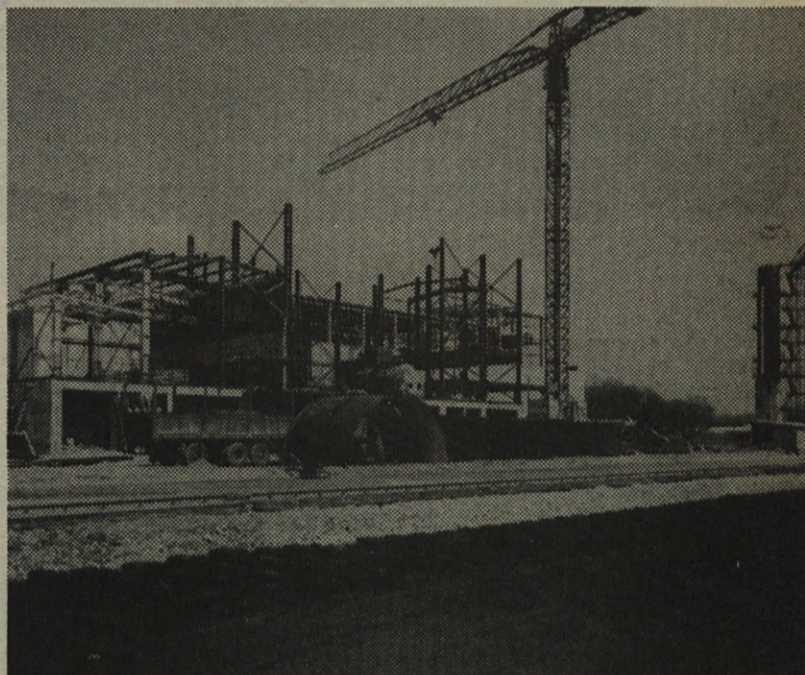
Petintrideseti maj v Titovi Jugoslaviji

Znana in že neštetočrat povedana je zgodba o naši revoluciji, o tem, kako je izbojevana svoboda, kako smo vztrajali na svoji lastni poti — na Titovi poti. Pa vendar, petintrideseti maj v Titovi svobodni in neodvisni Jugoslaviji je zopet priložnost, da se spomnimo prehojene poti. Proslave praznika dela so bile vseh 35 let nazaj pravzaprav svojevrsten in lep odraz gibanja našega napredka, naporov in prizadevanj za družbo, kakršno imamo danes in kakršno bomo imeli jutri. Proslave so bile vedno živ mozaik, ki dokazuje našo veliko pot, prehojeno z dolgi koraki, brez primerjave s katerim koli po svetu.

Prvi svobodni maj je bil leta 1946, nepolno leto po osvoboditvi. To je bil čas, ko smo vlagali ogromne napore za obnovo uničene domovine. Po vsej deželi so rasla gradbišča, obnavljali smo vasi, mesta, gradili nove šole in obenem tudi novega človeka. V pomanjkanju in težavah toda z ve-

likim žarom in entuziazmom smo delali noč in dan. Naša mladina je v tistem času, v tistem letu dala 16 milijonov prostovoljnih delovnih dni. Takrat je delavski razred in cela Jugoslavija dostojno proslavila svoj prvi svobodni maj. Ponosni na opravljeno delo, vendar tudi zavedajoč se težav, ki prihajajo, so praznik dela proslavili — delavno. Za trenutek so zaustavili stroje v tovarnah, popoldne pa so se po ulicah vile povorke delavcev z rdečimi nageljni v gumbnicah.

Danes, petintrideset let po tem herojskem obdobju, smo ponovno proslavljali prvi maj, močnejši, bolj enotni kot kdajkoli prej. Danes Jugoslavija pomeni več kot 5,5 milijona zaposlenih, veliko število novih mest, hidrocentral, na tisoče in tisoče novih cest, novo, novo... Vajnejše od vseh števil pa je — novo življenje in nov človek, človek — gospodar svoje bodočnosti.

Na pragu novog srednjeročnog plana

Još samo jedna godina nas deli od ostvarivanja srednjeročnog plana razvoja naše samoupravne socijalističke zajednice od 1976. do 1980. godine.

Rezimirajući postignuto — već nestrpljivo upiremo pogled u budućnost, na naredno srednjeročno razdoblje, od 1981. do 1985. godine. A u izradi novog plana učestvuje oko 55 hiljada nosilaca planiranja — 32 hiljade osnovnih organizacija udruženog rada iz oblasti privrede i neprivrede, 3.450 radnih i složenih organizacija, 850 zadruga, 360 banaka, 6.177 samoupravnih interesnih zajednica, 512 opština, 11.750 mesnih zajednica, šest republika i

dve autonomne pokrajine. Milioni radnih ljudi i građana ove zemlje.

Planiramo da nam društveni proizvod svake godine bude veći za šest odsto. Istina, reći će neko, niže je to za oko 0,3 odsto nego u prethodnom planskom periodu. Ali, treba znati i to da će naš društveni proizvod skoro dvostruko, pa i brže, rasti od onog u razvijenim zemljama, brže će rasti i od društvenog proizvoda u istočnoevropskim zemljama i u zemljama u razvoju. Izračunajte statističari i to da nam je za trideset godina — od 1948. do 1978. godine — društveni proizvod rastao po godišnjoj stopi od 6,2 odsto. A to je jedan

od najdinamičnijih stopa razvoja u Evropi i u svetu.

Planiramo već danas da nam realni lični dohoci u narednom srednjoročju svake godine budu veći za dva, lična potrošnja za šest odsto, dok bi izvoz morao da raste bar po stopi društvenog proizvoda.

Ne možemo a da ne budemo zadovoljni postignutim. Pedantni statističari zabeležiše da nam je za četiri godine ostvarenja sadašnjeg srednjoročnog plana životni standard rastao svake godine za 6,1 odsto, a lična potrošnja za 5,9 odsto. U vrhu smo evropske i svetske lestvice u pogledu dinamike razvoja.

Sve to stvara čitava armija radnika — čiji broj danas premašuje cifru od pet miliona.

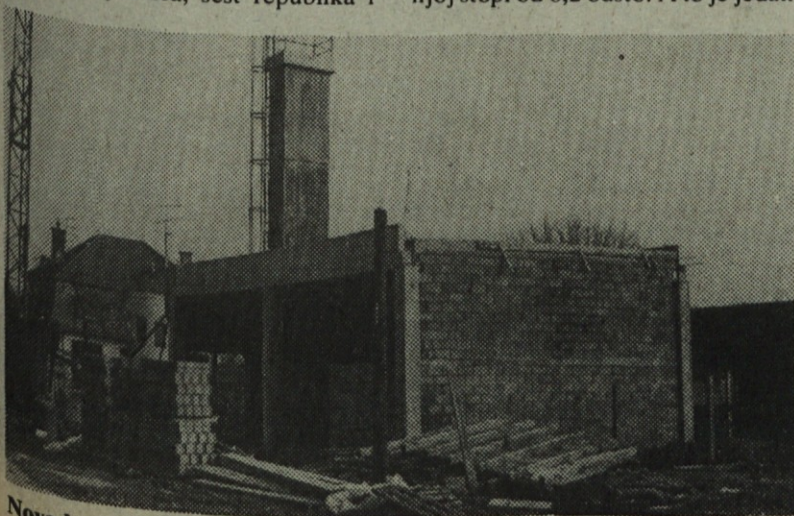
Dinamičan materijalni razvoj ogleda se i u razvoju kulture, nauke i umetnosti. Jugoslovenima danas stoji na raspolaganju oko dve hiljade narodnih biblioteka sa oko 20 miliona knjiga — skoro po jedna na svakog stanovnika. Imamo 60 profesionalnih pozorišta, više od 1.300 bioskopa, više od četiri miliona i 600 hiljada radio i oko četiri miliona televizijskih pretplatnika. Jugosloveni su, na primer, prošle godine mogli da u izlozima knjižara vide i kupe više od 10 i po hiljada knjiga i brošura ili da čitaju neke od oko 2.900 novina...

Statističari izračunajte i to da smo prošle godine svakom stanovniku

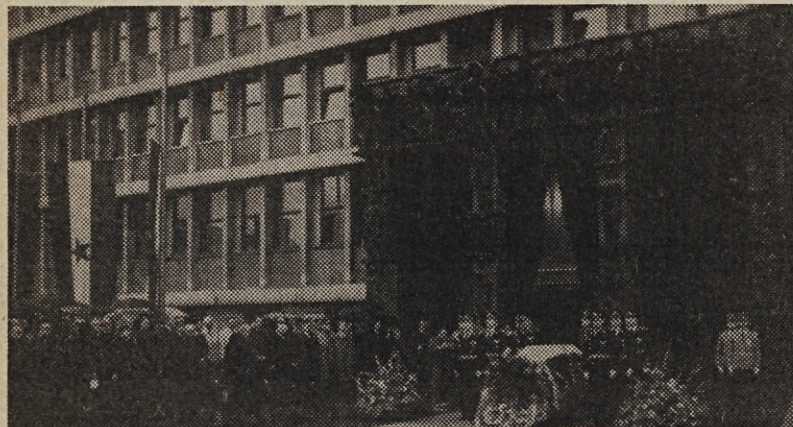
obezbedili sedam puta više električne energije, dvostruko više uglja i desetostruko više nafte nego deset godina ranije... Proizveli smo prošle godine 254 hiljade automobila — skoro devedeset puta više nego dvadeset godina ranije... A proizvodnja televizora, na primer, u tih deset godina veća je za više od 2.200 puta! Možemo ovde spomenuti i mašine za pranje i sušenje rublja, čija je proizvodnja u poslednjih dvadeset godina skoro stotruko povećana...

Iduće godine očekuju nas dva važna zadatka: dalji razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa u celoj društvenoj reprodukciji i odličan zaokret ka politici stabilizacije. Sve to da bismo u narednom srednjeročnom planu dostigli osam važnih ciljeva — dalji razvoj socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa, dinamičan i stabilan razvoj, povećanje životnog standarda i očuvanje čovekove sredine, jačanje akumulativne i reproduktivne sposobnosti privrede, poboljšanje ekonomske pozicije zemlje u međunarodnoj podeli rada, brzi razvoj privredno nedovoljno razvijenih republika, posebno SAP Kosova, od prosečnog razvoja zemlje, brže smanjivanje nezaposlenosti i jačanje odbrambene sposobnosti zemlje i društvene samozaštite.

Vladimir TIBL

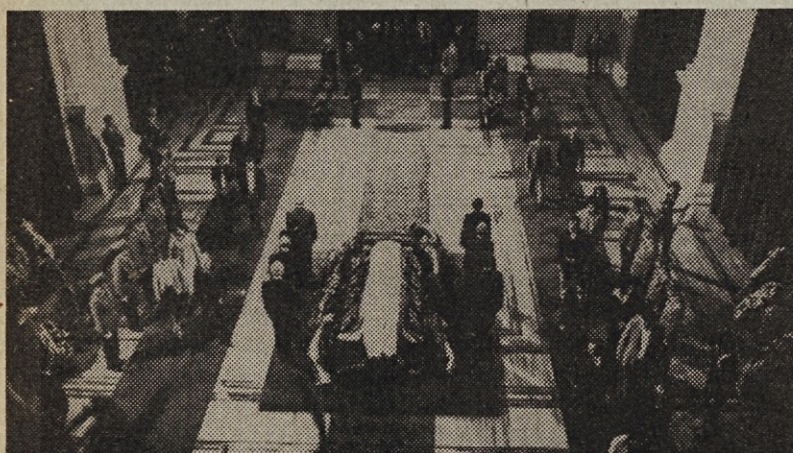
Nova kotlovnica za TOZD v Ptuj

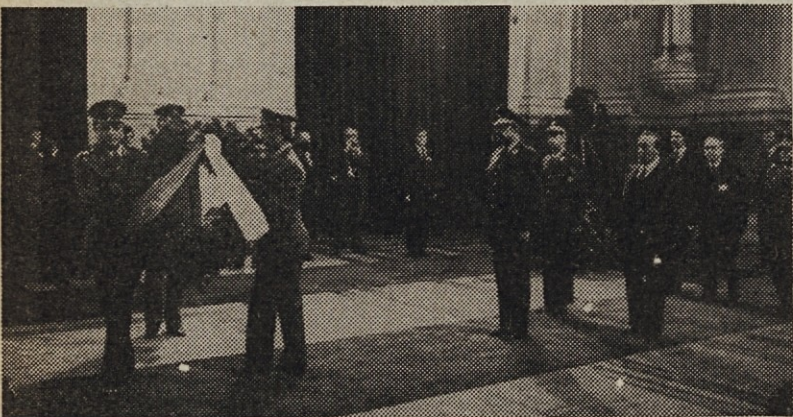
Izpred slovenske skupščine v Ljubljani smo se od dragega tovariša Tita poslovili zadnjikrat; prav s tega mesta smo mu v zadnjih letih nekajkrat zaželeli: »Pridi spet!« 5. maja letos pa je bilo slovo žal, dokončno.

Vlak, ki je tovariša Tita vozil na nešteto potovanj, skozi naše republike, ga je 5. maja odpeljal iz Ljubljane do zadnjega doma v Beogradu

Tisoče in tisoče naših delovnih ljudi se je v prostorih Zvezne skupščine v Beogradu še zadnjič poklonilo našemu voditelju in heroju Titu.

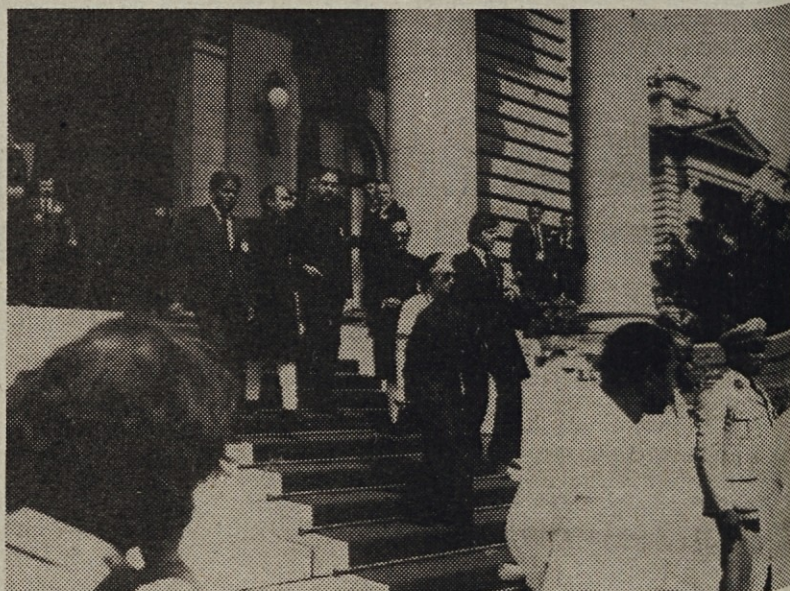

Tito je v svojem življenju obiskal ves svet in med temi potovanji se je spoznal tudi z narodi Južne Amerike. Med državniki v Beogradu je bil tudi general Pedro Richter Prada, premier Peruja.

TITOVA ZADNJA POT

Zvezni kancler ZR Nemčije Helmut Schmidt po prihodu v Beograd.

Da bi se še zadnjič poslovila od velikega borca za neuvrčenost in prijatelja njenega očeta Nehruja, je v Beograd dopotovala tudi Indira Gandhi, predsednica indijske vlade.

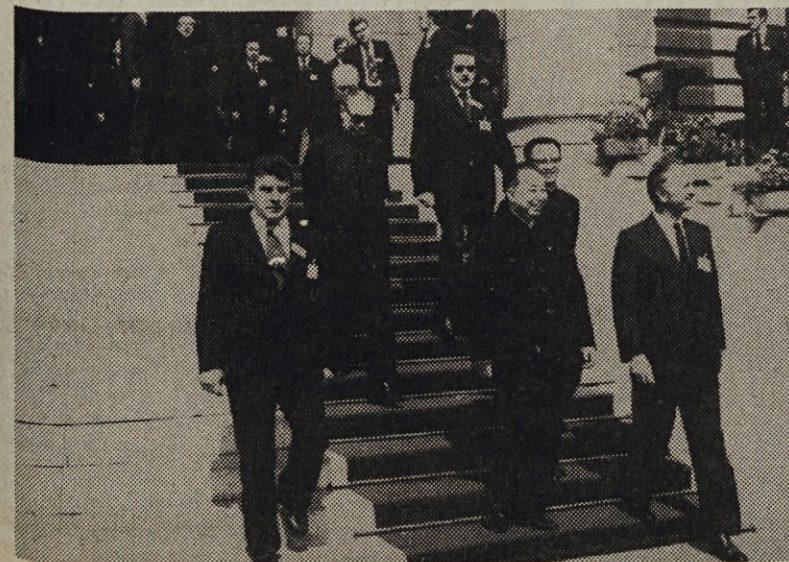
V imenu ameriške vlade je v Beograd dopotovala delegacija na čelu s podpredsednikom Walterjem Mondalejem in osebno odposlanko predsednika Carterja, njegova mati Lilian Carter.

Na dan pogreba, 8. maja 1980, v Beogradu ni bilo delitve Vzhod — Zahod, vsi državniki so bili le ljudje, ki globoko žalujejo nad izgubo naših narodov in vsega demokratičnega sveta: Villy Brandt, predsednik SPD Zahodne Nemčije in Nikolae Ceausescu, predsednik republike in generalni sekretar KP Romunije.

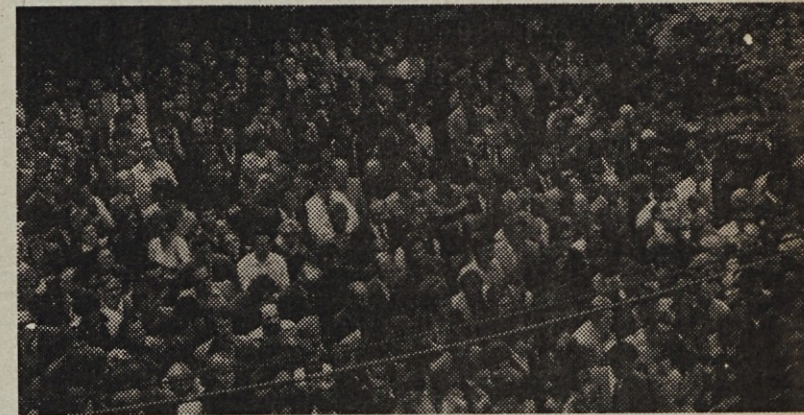
V Beogradu se je v dnevih pogrebnih svečanosti zbral skoraj ves svet v malem. Prišli so predstavniki tujih dežel, da bi velikemu borcu za neodvisnost, svobodo in mir v svetu še zadnjič izrazili veliko spoštovanje in zahvalo za vse, kar je za človeštvo storil v svojem plodnem življenju — in tega res ni malo. Na sliki: Margareth Thatcher, predsednica vlade Velike Britanije

V Beograd je najprej prispela delegacija LR Kitajske, med njimi tudi Hua Guofeng, predsednik CK KP Kitajske.

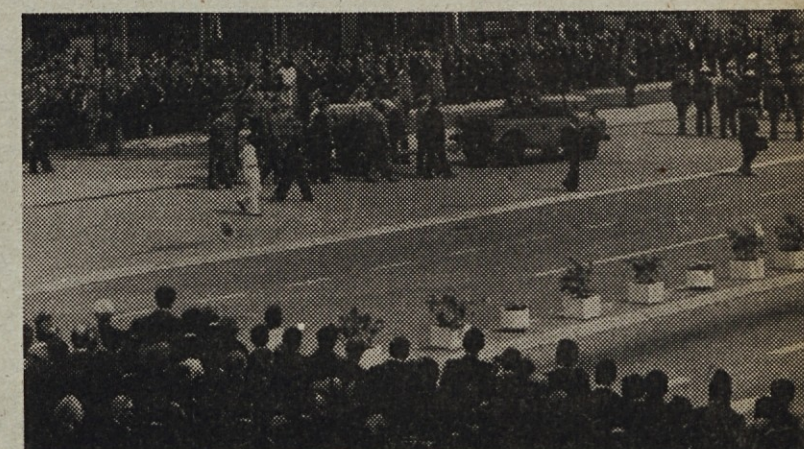
Med mimohodi tujih delegacij je marsikateri državnik izkoristil čas za pogovor z drugim državnikom: Kurt Waldheim, generalni sekretar organizacije združenih narodov in kralj Švedske Karl XVI. Gustav.

Tistega žalostnega dne je vsa Jugoslavija z bolečino v srcu pospremila tovariša Tita v zadnji dom, pa vendar tudi s ponosom in odločnostjo, da bomo tudi še naprej stopali po poti, ki nam jo je začrtal prav on.

Žalni sprevod se je izpred prostorov zvezne skupščine začel pomikati proti zadnjemu domu tovariša Tita na Dedinje, kjer je živel toliko let.

Hvala ti, tovariš Tito, za dediščino, ki si nam jo zapustil, čuvali jo bomo kot punčico svojega očesa.

MREŽNO PLANIRANJE

V naši delovni organizaciji planiranje proizvodnje ni poudarjeno. Pri gradnji objektov v večini primerov uporabljamo Ganttov diagram, brez podatkov o kapacitetah, strojih, materialih in delovni sili.

Dosedanje izkušnje nam kažejo, da ovirajo organiziran pristop k sodobnemu načinu planiranja tri glavne ovire:

1. pomanjkljiva priprava gradbenih in kooperantskih del,
2. neusklajen postopek priprave normativov posameznih aktivnosti s sistemom uvodnih meritev in kalkulacij,
3. odpor do mrežnih diagramov, ker njihova uporaba in zasledovanje zahteva poznavanje osnov mrežnega planiranja. Zaradi teh pomanjkljivosti se na tem področju zadovoljujemo zgolj z improviziranjem.

Prednosti mrežnega načina planiranja so naslednje:

1. podaja nam odvisnosti posameznih aktivnosti in opozarja na posledice kasnitve posameznih aktivnosti na končni rok projekta,
2. omogoča računalniško obdelavo podatkov o delovni sili, delovnih sredstvih in vrednosti,
3. omogoča določanje optimalne porabe kapacitet na več ravneh,
4. omogoča spremljanje in analizo odstopanj ter pripravo ukrepov za nadomeščanje zakasnitev, itd.

Izgovor, da primanjkuje kadra za področje planiranja, popolnoma ne drži. Potrebno bi bilo nekoliko spremeniti naš sistem poslovanja, da ne bi več strokovnjakov obdelovalo isti problem in opravljalo isto delo, vendar vsak za sebe in svoje potrebe.

Rešitev tega problema je mogoča po naslednji poti. Dogovoriti se je treba za tak način pripravljanja del, ki bo služil kalkulantu, obdelovalcu plana in obračunovalcu del. Zato bi strokovnjak v projektivnem biroju moral pripraviti uvodna merjenja po dogovorjenem sistemu. Pri tako sestavljenih meritvah lahko planer brez truda sestavi tabelarični pregled meritev po posameznih izbranih aktivnostih.

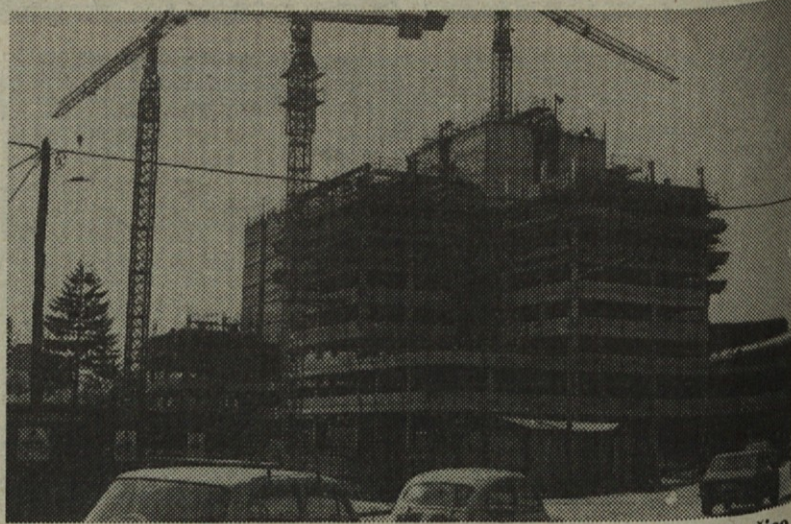
Z računalniško obdelavo je možno za vsako aktivnost pridobiti vse ustrezne normative, oziroma izvečke za plan. Ta program imamo že na računalniku, vendar ne kažemo prevelikega zanimanja za vključevanje.

Oblika mrežnega plana ni priljubljena. Treba mu je dati najprimernejšo obliko in ga nekako približati sedaj upoštevani obliki Ganttovega diagrama. Kot primerna oblika se je izkazala DOGODKOVNA ČASOVNA MREŽA, modificirana z grafično razdelitvijo po etažah in lo-

čenim prikazom dobave kooperantskih izdelkov. Tudi kvaliteta dejavnostne mreže, s katero lahko pogojujemo odvisnost dovršitve predhodne dejavnosti, so zadovoljivo rešene s takoiimenovano »omejeno« aktivnostjo, ki določa število dni, ki morajo poteči po zaključku predhodne aktivnosti.

Največja kvaliteta mrežnega planiranja pa je nesporno v tem, da imamo možnost vključitve računalnika, ki nam nudi skoraj neverjetne možnosti obdelav. S pomočjo računalnika je mogoče več podatkov vključiti v naše poslovne odločitve. Možno je reševati probleme z velikim številom neznank in omejitev ter poiskati optimalne rešitve tako rekoč samo s pritiskom na gumb.

V obdobju, ki je pred nami, bo zaradi omejitve del eden od glavnih ponudbenih referenčnih pogojev sposobnost zgraditi objekt v dogovorjenem roku. Mnogokrat smo se že prepričali, da je to zelo kvalitetna izkaznica za pridobitev del. Tako iz-

Kmalu bodo naši delavci na severni del Slovenijalesa postavili smrečico

kaznico pa lahko pridobimo samo z dobro organizacijo in odgovornim delom.

Če ustrezno planiranje to tudi omogoča, potem ni vzroka, da ne bi tega uporabili. Za realizacijo tega

imamo programe mrežnega planiranja in računalnik, imamo tudi dovolj znanja, z ureditvijo sistema lahko rešimo pomanjkanje strokovnjakov, manjka nam še samo volje in pripravljenosti, da to storimo.

Začeli smo graditi tehnični center Ljubljanske banke

Novembra lansko leto so delavci tozda GE Ljubljana-okolica po skoraj enoletnem zastoju nadaljevali z izkopom gradbene jame in grobimi gradbenimi deli za gradnjo tehničnega centra Ljubljanske banke. Le-ta bo stal v neposredni bližini novega Emoninega poslovnega cen-

tra. V prvi fazi bomo Tehnični center Ljubljanske banke gradili do strehe s kritino, s tem, da bodo opravljena le groba gradbena dela in le delno inštalacije. Ta faza gradnje bo stala okoli 220 milijonov dinarjev. Kako bomo gradili naprej, za enkrat še ni

znano, verjetno pa bo na koncu letošnjega leta, ko naj bi objekt zgradili do strehe in pokrili.

Tehnični center bomo v poletnih mesecih gradili zelo pospešeno, saj bomo v maju dobili že tako težko pričakovani drugi žerjav, v špiči gradbenih del pa bo na gradbišču delalo okrog 150 delavcev. To bodo v glavnem Gradisovi delavci, ker se bo do takrat že sprostilo delo na Mercatorju in pa delavci naših kooperantov iz Doboja in Bosiljegrada, saj ima tozda Ljubljana-okolica sporazum o sodelovanju z Pionirjem Dobj in Izgradnjo Bosiljegrad.

V Gradisu je zadnje čase izredno povpraševanje po večjih žerjavih in prav zaradi težav pri dobavi le-teh je delo v manjši zamudi. Prvi žerjav bi na gradbišču morali dobiti že marca meseca, pa so ga z enomesečno zamudo. Drugega so tudi namesto aprila dobili v začetku maja. Zato so se pri betoniranju skoraj mesec dni morali pomagati z avtopumpo za beton. Upajo, da bodo to zamudo s pospešeno gradnjo v poletnih mesecih nadoknadili.

Tehnični center bo tlorisu imel 73 metrov dolžine in 50 metrov širine. Imel bo dve kleti, pritličje in dve nadstropji.

C. PAVLIN

Betoniranje druge kleti za Tehnični center Ljubljanske banke

V Mariboru dvoetažni most

V pičlih 25 mesecih bo Maribor bogatejši še za en most, ki bo povezoval oba bregova Drave.

Gre za dvoetažni most, ki bo v sklopu druge etape gradnje hitre ceste skozi Maribor, končan leta 1982.

Investitor je republiška skupnost za ceste in SIS za komunalne dejavnosti in Cestno dejavnost občine Maribor. Izvajalec del je naše podjetje, TOZD Nizke gradnje Maribor.

Na svečanem podpisu pogodbe o gradnji mostu je glavni direktor Saša Skulj, dipl. inž., med drugim pove-

dal tudi to, da bo most narejen z Gradisovo lastno tehnologijo, opremo in znanjem.

Dvoetažni most bo imel namen z zgornjim cestiščem razbremeniti tranzitni promet skozi Maribor, s spodnjo etažo pa zagotovil boljšo povezavo Melja s Pobrežjem.

Po pogodbi bodo dela veljala 259.306.656 dinarjev. Obsegal bo 12.000 kvadratnih metrov površine in bo širok 20 metrov. Dolžina zgornjega dela cestišča bo 320 metrov.

Se en uspeh Gradisovih strokovnjakov na področju gradnje mostov.

ŠTROF

Končana I. faza SNG

Delavci Gradisa TOZD Grad-bena enota Maribor so v kratkem roku dokončali prvo fazo rekonstrukcije in dograditve stavbnega kompleksa SNG Maribor.

Pri tem je posebej pomembno to, da ves čas gradnje ni prišlo do preki-

nitve rednega dela gledališča.

Slovensko narodno gledališče v Mariboru je namesto običajne zakuške »ponudilo« našim delavcem monodramo Fadila Hadžića »Centrala«, v izvedbi Janeza Klasinca.

ŠTROF

Nova poslovna stavba Emone v Ljubljani

»Emono« smo zgradili

Nekaj več kot dve leti in pol so gradili delavci tozda GE Ljubljana-okolica poslovno stavbo Emone, ki jo že sedaj mnogi uvrščajo med najlepše ljubljanske objekte.

Gradnja in oprema poslovne stavbe je stala okoli 400 milijonov dinarjev. Delavci Emone se bodo začeli useljevati v svojo novo poslovno stavbo okoli 15. maja.

cp

Zgradili smo most za industrijski tir do novomeške IMV

V petek, 25. aprila je prvi vlak zapeljal iz Ljubljane v Novo mesto po

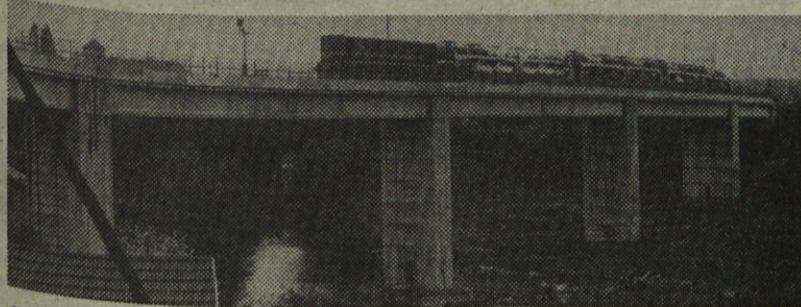
novozgrajenem industrijskem tiru za katerega so most naredili delavci

Nizkih gradenj iz Maribora. Ta 560 metrov dolg most so zgradili v manj kot enem letu.

Na slovesnosti ob otvoritvi industrijskega tira do obratov novomeške Industrije motornih vozil je govoril predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije dr. Anton Vratuša. Dogodka, ki odpira cenejšo in hitrejšo pot izdelkov IMV do kupcev, so se med drugim udele-

žili tudi Viktor Avbelj, Franc Šetinc, Marko Bulc, Ivan Maček-Matiija in Stane Potočar.

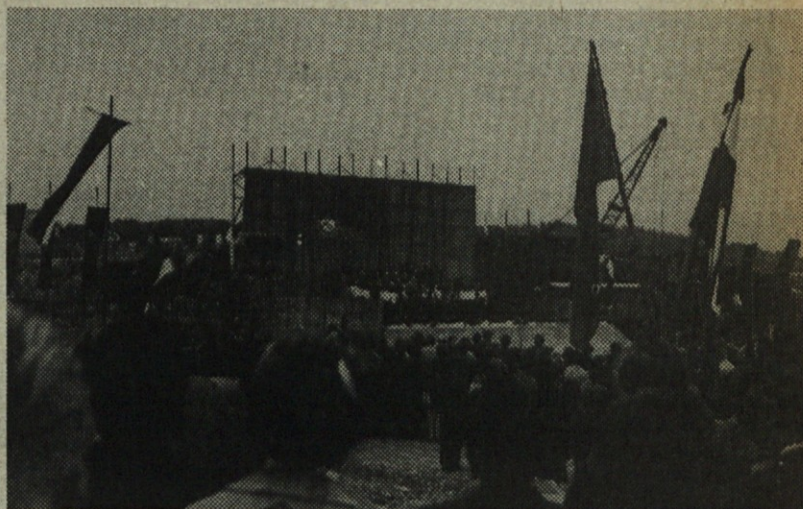
Most stoji na 14 stebrih in najvišji od teh je 18 metrov nad nivojem terena. Na vsako polje med stebri so postavljeni štirje nosilci, od katerih vsak tehta 90 ton. Na most je montirano 52 nosilcev. Sedaj bo vsak dan na tej relaciji Ljubljana-Novo mesto vozil tudi zeleni vlak.

Prvi vlak je iz tovarne IMV odpeljal 25. aprila. Most so zgradili delavci TOZD GE nizkih gradenj iz Maribora

Po železnici bodo proizvodi IMV ceneje in hitreje potovali do kupcev. Temu smo pripomogli tudi gradisovci, saj smo izredno hitro zgradili 560 m dolg most za železniški tir

Slavnostni govornik na svečanosti v IMV je bil predsednik IS skupščine SR Slovenije dr. Anton Vratuša

Tudi letos zelo ugodne tržne razmere za TOZD GE Celje

Uspešno poslovanje iz preteklega leta bodo v našem tozdu v Celju nadaljevali tudi letošnje leto, saj so tržne perspektive zelo ugodne. Za celo leto je delo že preskrbljeno. Tretjino so angažirani v Novem mestu in IMV, tretjino pri stanovanjski gradnji v Ljubljani, kjer gradijo 570 stanovanj v soseski Nove-Jarše in tretjino v Celjski regiji. Prav ta nezadostna angažiranost v svoji regiji je nekoliko zaskrbljujoča in bo v naslednjem letu potrebno posvetiti več pozornosti prav temu problemu. Restriktijski ukrepi v letošnjem letu lahko vplivajo na sedanje stanje angažiranosti prevsem pri gradnji upravnih stavb.

1.000 STANOVANJ V GRADNJI

»Zadnja leta se vse bolj usmerjamo tudi v stanovanjsko gradnjo,« je povedal direktor tozda Albert

Praprotnik, »tako gradimo 570 stanovanj v Ljubljani, ostala pa v Velenju, Žalcu in Celju. Tako ima naš tozd v Gradisu največji obseg stanovanjske gradnje.

Prav stanovanjska gradnja nam povzroča veliko skrb in preglavic, zato ker je na področju stanovanjske gradnje zakonodaja zelo neurejena. Kot izvajalci del smo obvezni prevzeti vse obveznosti do kupcev stanovanj, čeprav pri realizaciji stanovanjske gradnje sodeluje večje število dejavnikov in pogosto nimamo možnosti vplivanja na le-te. Za ilustracijo naj povem primer, da vsa odgovornost do kupcev pade na nas tudi pri zunanji ureditvi in asfaltiranju poti okoli stanovanjskih blokov, pa čeprav je to delo opravilo kakšno drugo podjetje.

Kako napreduje vaša razvojna naloga o fleksibilnih stanovanj?

»Mi bomo s svojim programom fleksibilnih stanovanj nastopili pri gradnji stanovanjske soseske v Hudinji, kjer bomo zgradili en stanovanjski objekt. To stanovanjsko sosesko naj bi začeli graditi leta 1981. Konkurriramo pa tudi pri gradnji ljubljanske soseske Fužine. Začetek gradnje fleksibilnih stanovanj je pogojen tudi s pripravljenostjo industrije na izdelavo premičnih sten za fleksibilna stanovanja in z organizacijo prodaje takih stanovanj, ki je veliko bolj zahtevna.«

SODELOVANJE Z GRADBENIMI ORGANIZACIJAMI CELJSKE REGIJE

»Že lansko leto je naš tozd v Celju gradil skupaj z GIP Ingrad iz Celja dijaške domove in takšno sodelovanje je pokazalo dobre rezultate. Sedaj se je začela gradnja nove bolnišnice v Celju, vendar jo bomo zaradi preobsežnosti dela gradili v sodelovanju z Ingradom in Nivojem iz Celja (za ceste in zunanjo ureditev) ter GIP Vegrad (za končna zidarska dela). V tozdu je tudi že dalj časa prisotna ideja o trdnem kooperantskem odnosu z GOP Obnova Celje, predvsem pri finalizaciji zidarskih del, vendar taka povezava in sodelovanje vplivata na ceno, ki s tem ni več konkurenčna na tržišču.

Pri kooperaciji z obrtniškim in instalacijskimi delovnimi organizacijami imajo prednost tiste DO v občini, kjer dela izvajamo, vendar samo na podlagi razpisov in konkurenčnosti.

Naši tozdi (KO, LIO, OGP, SPO) pa imajo prioriteto pri oddaji del, vendar tudi v okviru tržnih cen.

SUROVINE SO ZAGOTOVLJENE

Tozd GE Celje je z odkupom kamnoloma Podgora v Šmartnem ob Paki rešil glavni surovinski problem agregatov in ustvaril solidno bazo za nadaljni razvoj tehnologije na področju betona.

Za gradbišča na področju Ljubljane in Novega mesta bodo reševali vprašanja agregatov s pogodbami, v Ljubljani s Prodom in v Novem mestu s IGM Sava. Tuti oskrba s cementom ne bi smela biti problematična, saj so z dohodkovnimi vlaganji zagotovljene večje količine v Anhovem, v pripravi pa je tudi združevanje sredstev za rekonstrukcijo cementarne Trbovlje.

Betonsko železo nabavljamo v okviru celotne delovne organizacije in pričakujemo lahko, da tako kot

do sedaj, ne bo večjih problemov. Od ostalih materialov so pomembnejše količine siporeks izdelkov, ki jih dobavlja SIPOREX Zagorje in Pula.

VEČ POUČENJE DAJATI UVAJANJU INDUSTRIALIZACIJE

»Na področju industrializacije v našem tozdu kot tudi na ravni celotnega Gradisa zaostajamo za konkurenco« je poudaril tovariš Praprotnik in dodal, »Vidni so napredki prevsem na področju stanovanjske izgradnje (montažne fasade GIP Ingrad), pri razvijanju celične gradnje (GIP Vegrad) in pa pri kompletnih inženiringih za lastne sisteme montažnih hal z možnostjo uporabe za ostale objekte (Vegrad, Ingrad). Prav industrializacija v stalnih obratih bo s časom postala zelo problematična za naš nadaljni razvoj, saj se opremljamo predvsem za vgrajevanje betonov na objektih in ne za prefabrikacijo. Zaostajanje na področju industrializacije bo še bolj potenciralo pereč problem delovne sile v gradbeništvu, ki ga sedaj vsi čutimo. Vse manj delavcev bo pripravljeno betonirati na licu tudi v težkih vremenskih pogojih in zato je industrializacija nujna, da se čim več naredi v delavnicah in se potem na gradbišču le zmontira.

Tendenca razvoja tehnologije v gradbeništvu bo v tem, da beton, katerega sedaj vgrajujemo na objektu — tudi pod neugodnimi vremenskimi pogoji, izdelujemo v dobro organiziranih obratih. Zato bo v letu 1980 kot izhodišču za srednjeročno obdobje 1980—84 poudarek v nadaljnjem razvoju tehnologije fleksibilnih stanovanj in montažne individualne gradnje, predvsem pa v specializaciji zaključnih del z organizacijo lastnih obratov in trajnih kooperantskih odnosov.

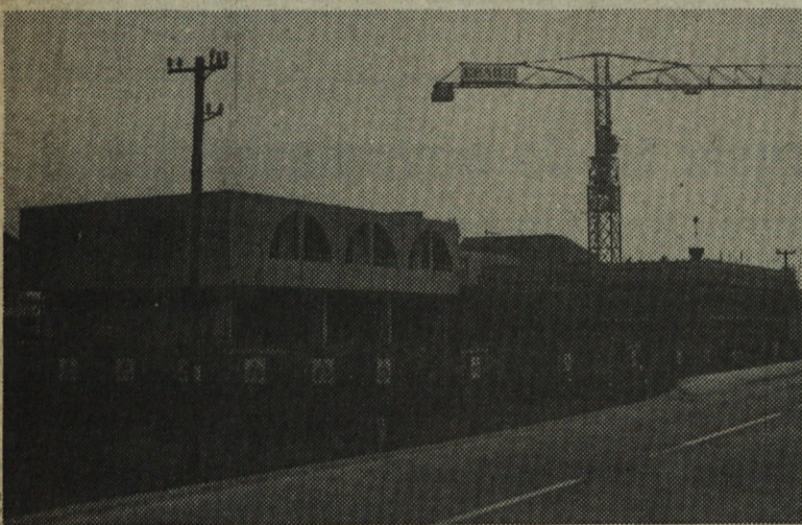
RAZVOJ PROIZVODNE OPREME

V letu 1980 bo zgrajena nova betonarna v kamnolomu Podgora, ki bo skupaj s področnimi betonarnami Celje in Šoštanj predstavljala celovit sistem oskrbe betona za področje celjske regije.

Potrebno bo tudi letos usmerjeno vlagati v modernizacijo opreme, predvsem v nabavo kontejnerjev za organizacijo gradbišč in pa v drobna delovna orodja.

Potrebno bo tudi še nadalje razvijati in tipizirati sistemske opaže in posodobiti podporne konstrukcije in fasadne odre.

(nadaljevanje na 17. strani)

Dom SLO v Žalcu

Gradnja večnamenskih skladišč za Kovinotekno Celje

(nadaljevanje s 16. strani)

predvsem zaradi manjše udeležbe kooperantov in GG skupin.

PLAN TOZDA CELJE BO TEMELJIL NA PROIZVODNEM PLANU

V celjskem tozdu so že v letu 1979 pripravljali sistem planiranja, analiz in informacij, ki bi omogočil tekoči pregled stanja, predvsem pa omogočil vpliv na bodoče poslovanje. Postavljene so izhodiščne osnove letošnjega plana, na katerem je zgrajen sistem cen in vsklajen z optimalnimi tozdovimi kapacitetami. Obračun del in analize stanja naj bi omogočala pregled angažiranosti proti izhodiščnim osnovam, realizacijo po tekočih obdobjih in možnosti takojšnjega ukrepanja pri odstopanjih.

Celotni plan tozda bo temeljil na proizvodnem planu, kar predstavlja glavno kvaliteto novega sistema planiranja. Planske naloge in predvidene rezultate pa bo možno doseči ob predpostavki, da ne bo prišlo do administrativnih posegov (zamrzitev cen itd.).

V letošnjem letu so v tozdu Celje planirali 680 milijonov celotnega prihodka, 183 milijonov dohodka in 132 milijonov dinarjev čistega dohodka. Celotni prihodek je planiran za 6 % manjši kot lansko leto,

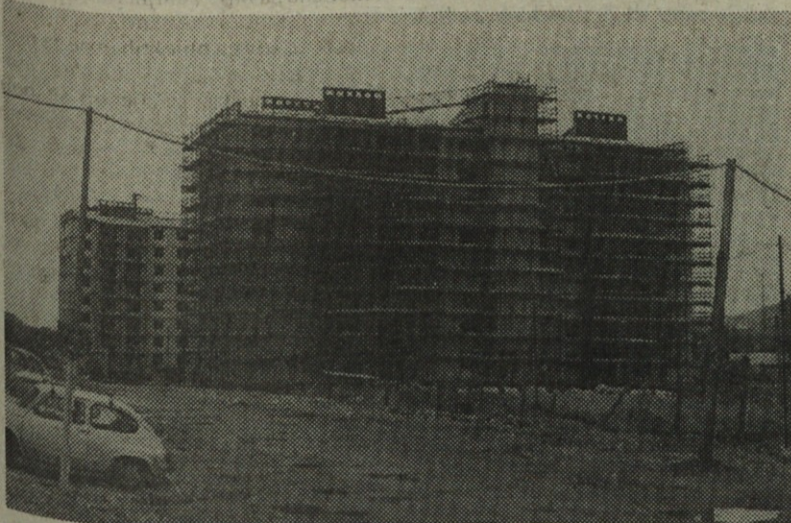
KADROVSKA PROBLEMATIKA

V lanskem letu je bilo v celjskem tozdu povprečno zaposlenih 810 delavcev, imeli pa so tudi 49 učencev v gospodarstvu. V letošnjem letu v tozdu ne bodo povečevali števila zaposlenih, temveč bodo izboljševali kadrovske strukture z internimi in eksternimi tečaji.

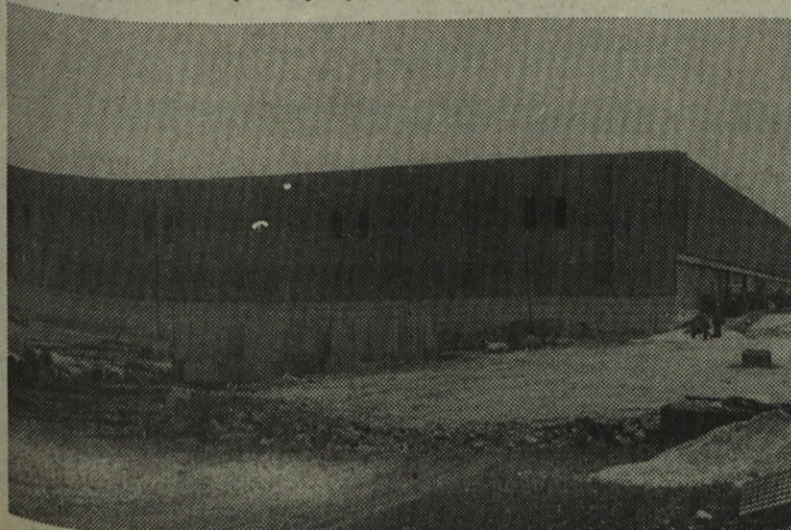
Vsem delavcem, ki nimajo zahtevane izobrazbe za delokrog del, katerega opravljajo, bo tudi letos omogočeno dodatno izobraževanje ob delu.

Planirane kadre za pripravo dela, obračun proizvodnje in administrativna dela bodo pridobili v glavnem preko pogodbenih štipendistov. Deficitarnost zidarske stroke pa bodo reševali z angažiranjem privatnih kooperantov.

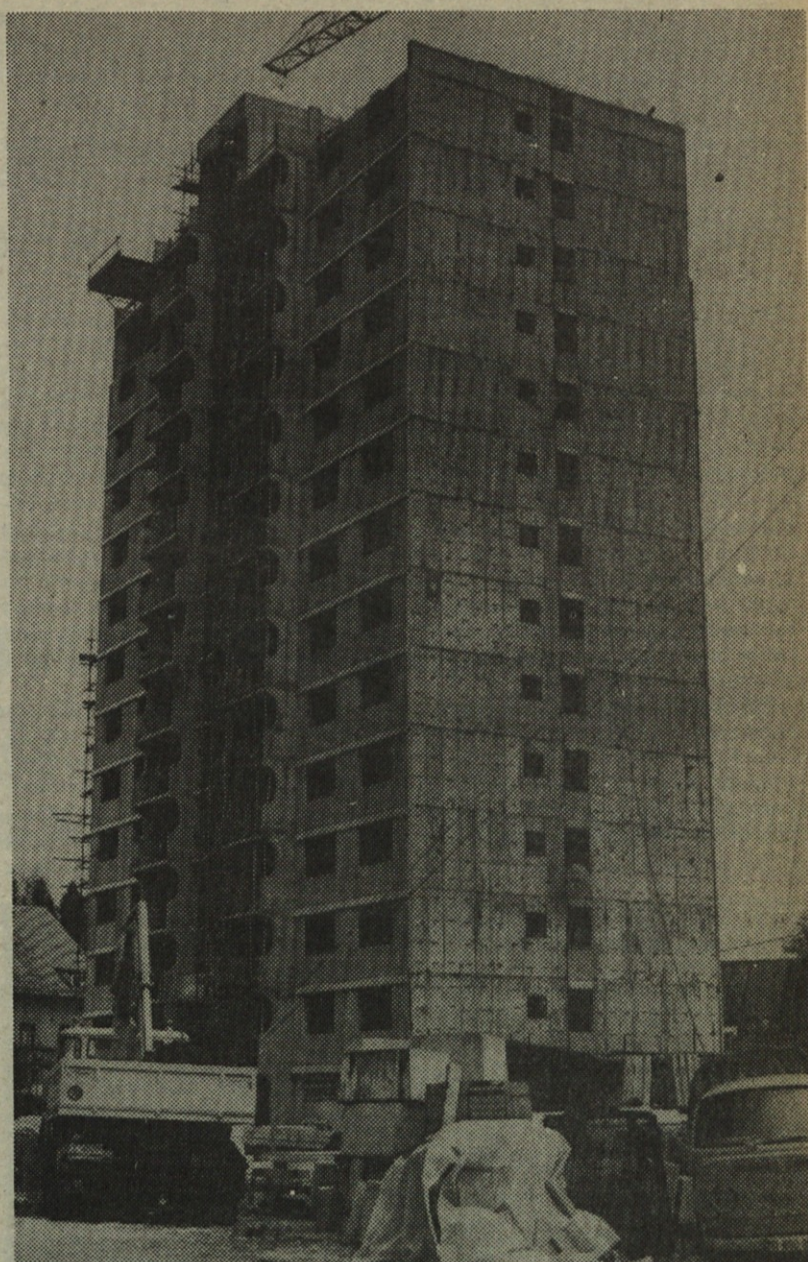
V zadnjem času v Celju opažajo večji odliv skupin delavcev predvsem v Bosno in Hercegovino, kjer se v zadnjih letih intenzivno gradi in se odpirajo nešteta velika gradbišča. Tako se delavci, ki so prej iskali delo pri nas, počasi vračajo, saj je tudi v njihovem kraju dela vse več, pa tudi razlike v osebnih dohodkih so minimalne.

V treh podkvicah, ki jih v Ljubljani gradi celjski TOZD bo 570 stanovanj

Hvala za Javna skladišča v Celju je največja hala grajena po sistemu Velo, saj meri kar 14.400 m²

Gradnja stanovanjske stolpnice v soseski Nova vas v Celju

PROBLEM NASTANITVE DELAVCEV

Tozda ima v celoti urejeno vprašanje samskih domov, saj ima skupaj 750 ležišč v sodobno urejenih domovih. Takšno stanje je rezultat večletnega investiranja v domove, da bi samskim delavcem omogočili kvalitetno nastanitev.

Zato bodo v letošnjem in v naslednjih letih dajali večji poudarek urejanju stanovanjskih problemov zaposlenih, ki so zaradi intenzivne gradnje domov postali zelo pereči. Poleg predvidene organizirane gradnje v Žalcu in Šentjurju bodo skušali stanovanjske potrebe urejati z združeno gradnjo na urejenih soseskah in z uvajanjem sistema Gradisove montažne hiše.

S sprejetjem novega pravilnika o stanovanjski gradnji bo izvedena točna ocenitev prosilcev, izdelana prioriteta lista prosilcev in razdelitev sredstev.

SAMOUPRAVNI ODNOSI

Iz dosedanjih izkušenj so v Celju dognali, da dosedanje oblike velikih

zborov delovnih ljudi (do 300 delavcev) niso pokazale zadovoljivih rezultatov in niso omogočale kvalitetne razprave o gospodarjenju in delitvi sredstev. Zato so v tozdu odločili, da bodo z zbori delavcev po posameznih sektorjih bolj neposredno omogočili sodelovanje vseh članov kolektiva pri odločanju, uvedli pa bodo tudi informacijski sistem, ki bo delavce tozda tekoče obveščal o vseh pomembnejših problemih in gospodarskem stanju.

C. PAVLIN

Popravek

Članek o mladinski delovni akciji v tozdu GE Ljubljana — okolica je v prejšnji številki napisal MILAN JOVANOVIĆ in ne Jovo Milanović, kot je bilo navedeno.

Prosimo, da nam to napako oprostite.

Uredništvo

Racionalizacija pri gradnji in zato tudi prihranek

Že od lanskega leta gradijo delavci celjskega tozda stanovanjsko sosesko MS 12/2 v Novih Jaršah v Ljubljani. Po načrtu organizacije gradbišča je bilo za stanovanjske objekte C1 do C4 predvideno, da se beton iz na gradbišču postavljene betonarne PB 250 transportira z avtomešalci od betonarne do silosov za beton. Ker je betonarna oddaljena le okoli 35 metrov od objekta C, se je vodilnim delavcem na gradbišču zdelo nespametno uporabljati avtomešalec za tako kratko razdaljo, razen tega pa so le-ti bolj potrebni na drugih gradbiščih.

Po temeljnem pregledu načrta organizacije gradbišča in terena so se Ivan Kosec, Oton Logar in Marko Jovančič odločili, da ne postavijo silosov za beton in le-tega ne transportirajo z avtomešalci. Zato so postavili poljski tir v dolžini 32 metrov,

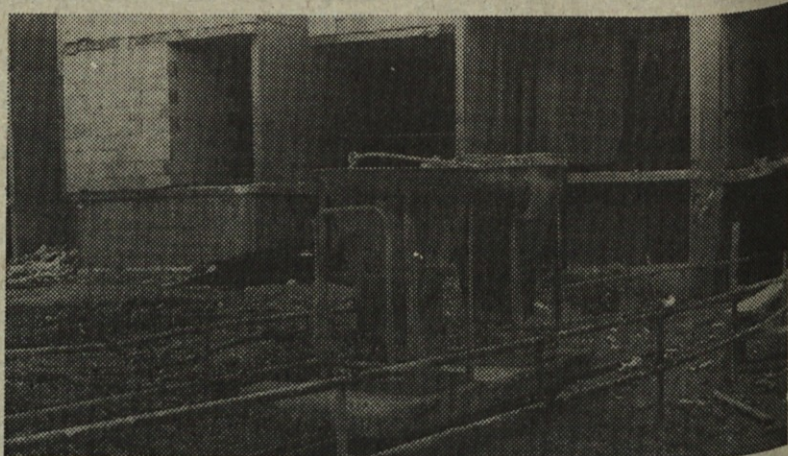
ki poteka od betonarne do objektov C2 in C3. Na poljskem tiru vozi vagonet s pomočjo elektromotorja, in vitla. Na koncu tira so končna stikala, ki avtomatično ustavijo vagonet. Premik vagoneta, na katerem sta dve kadunji za beton, vklopi strojnik na betonarni, tako da pri takšnem transportu betona ni potrebna dodatna delovna sila. Kadunji za beton se polnita z betonom po železnem žlebu, ki je v naklonu 36 stopinj. Na koncu tira sta kadunji v dosegu obeh žerjavov, ki pokrivata delovno območje vseh štirih objektov podkvice C.

Taka izboljšava dela na gradbišču v Novih Jaršah je pokazala tudi odlične finančne rezultate. V seznamu stroškov je prevoz betona z avtomešalci od betonarne do silosov kalkuliran po 120,00 din za kubični meter betona. Planirana količina betona za

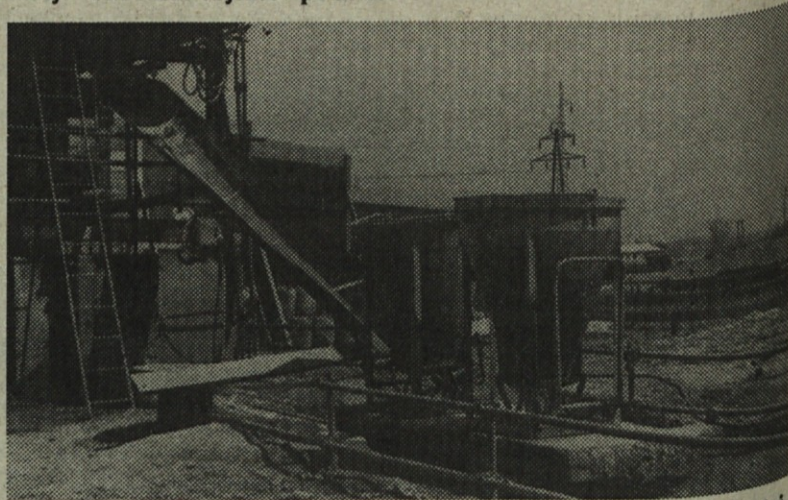
štiri objekte podkvice C znaša 12.905,25 kubikov. Kalkulirana cena prevoza betona je bila 1.548.630,00 dinarjev. Stroški postavitve poljskega tira z vagonetom in montaža vitla z električnim izola-

torjem znaša 3.275,00 din. Tako je čisti prihranek zaradi nekoliko drugačnega transporta betona, kot je to bilo predvideno v načrtu organizacije gradbišča, 1.545.355,00 dinarjev.

C. PAVLIN

Na koncu tira sta kadunji v dosegu obeh žerjavov, ki pokrivata delovno območje vseh štirih objektov podkvice C

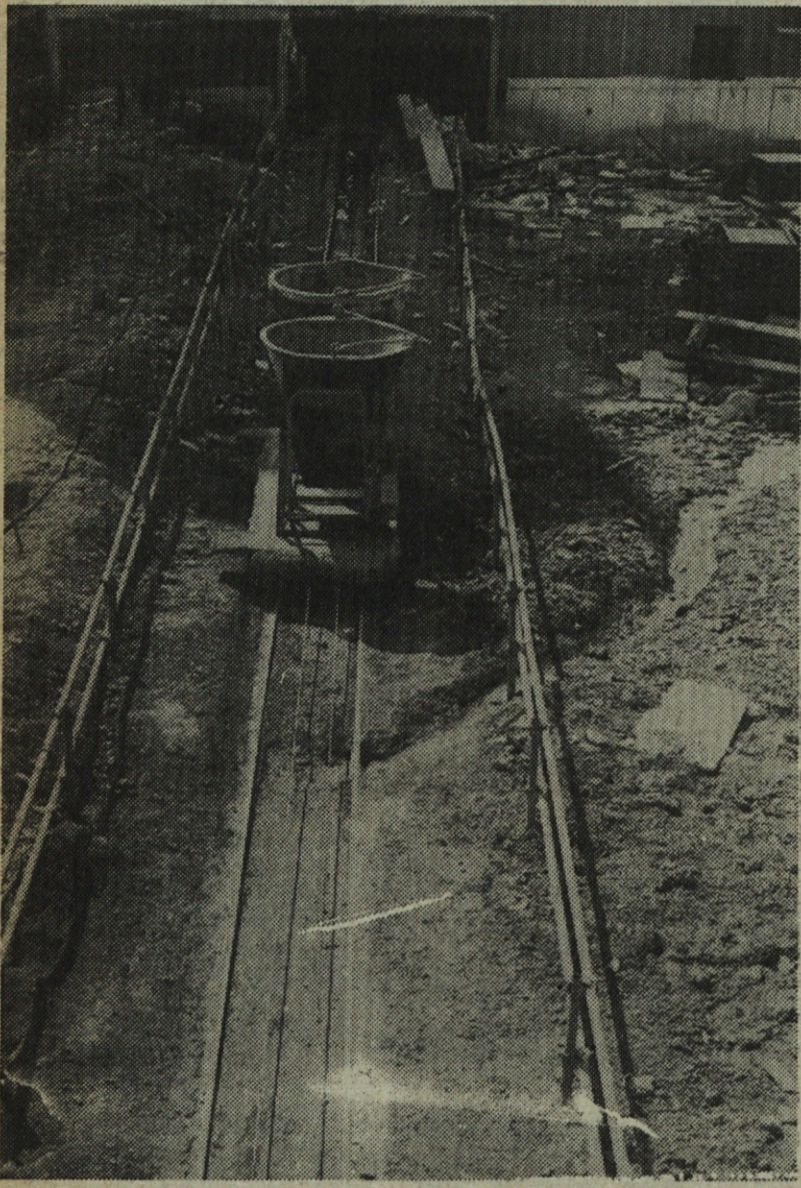

Kadunji za beton se polnita po železnem žlebu, ki je v naklonu 36 stopinj

Gradnja nove Šmartinske

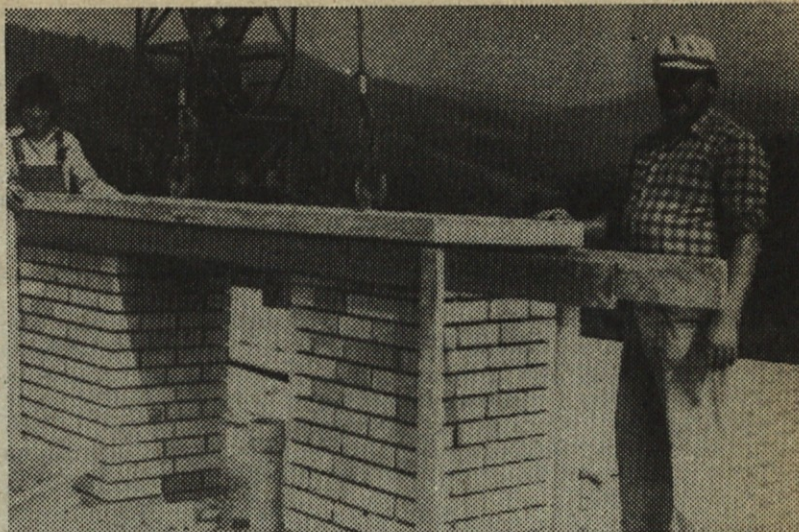
Tudi nova napisna plošča se bo kmalu morala umakniti gradbenim delavcem

Poljski tir v dolžini 32m poteka od betonarne do objektov C2 in C3

Samoupravni sporazum sta podpisala Milan Lukaček in Franc Gačnik

»Še dimniška kapa in dimnik z zračnikom bo končan«, pravi prekaljeni zidar Peter Kolarič, kateremu pomaga učenec

Ograd iz Ormoža odslej skupaj z Gradisom

Prejšnji mesec so v Ormožu podpisali samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razširitev opekarniških zmogljivosti Ograda. Podpisu so prisostvovali med drugim tudi Janez Pograjc, predsednik medobčinske zbornice za Podravje, Mirko Novak, predsednik občine Ormož, predstavniki družbeno-političnih organizacij ormoške občine in drugi. Samoupravni sporazum sta v imenu svojih delovnih organizacij podpisala Milan Lukaček, direktor industrijskega podjetja Ograd iz Ormoža in Franc Gačnik, direktor GIP GRADIS TOZD GE Maribor. Ob tej priložnosti je tov. Milan Lukaček dejal:

»Gline kot material za proizvodnjo predmetov za vsakdanjo rabo so v našem kraju uporabljali že pred našo ero. Prvi zametki opekarništv v Ormožu in s tem začetek organizirane proizvodnje pa segajo v prejšnje stoletje. Ko se je naš obraz začel razvijati v industrijsko smer, je bila letna proizvodnja 300.000 opečnih enot. Z raznimi rekonstrukcijskimi deli je leta 1965 dosežena proizvodna kapaciteta 4,5 mio opečnih enot. Tako je kolektiv maksimalno v okviru svojih možnosti doprinesel svoj delež k povojni obnovi naše domovine.

Na osnovi take dediščine je bilo potrebno podati ustrezen rešitev, ki je imela svojo osnovo na najsodobnejših tehnoloških dosežkih in zgraditi tako tovarno za proizvodnjo opeke, ki predstavlja danes v tehnološkem razvitem svetu optimalno proizvodnjo. To nam zaradi takratne finančne nemoci ni bilo mogoče v celoti izvesti.

Če primerjamo sredino prejšnjega srednjeročnega obdobja in sedanjega (1973—1978) je bilo po-

slovanje v Ogradu po celotnem prihodku in dohodku, merjeno z indeksi rasti, iznad panoge dejavnosti. Tudi ostali indeksi, ki kažejo na kvaliteto poslovanja, so bili v ugodnem porastu.

Tako je v tem obdobju proizvodnja opeke v Ogradu rasla 2,3 krat hitreje kot v panogi SRS. Delež opekarnice Ograda je bil v proizvodnji SRS leta 1972 0,84 %, leta 1978 pa že 3,81 %, po izvršeni drugi fazi pa predvidevamo okrog 8 %.

Motenj v poslovanju, ki bi imeli za vzrok nekrito izgubo po letu 1970, nismo zabeležili. Vse anuitete za natejete kredite prve faze izgradnje smo pravočasno vračali. V letu 1979 smo dosegli indeksi rasti CP 139 z ozirom na leto 1978.

Solidno razviti samoupravni odnosi so bili porok za solidno gospodarjenje. Tako smo lahko ustvarili tudi pogoje za nadaljnji razvoj.

Na tej osnovi smo pripravili pogoje za začetek del izgradnje druge faze. To investicijsko naložbo smo vskladili z vsemi dejavniki planiranja.

S to izgradnjo bodo zaposleni rešeni težkih pogojev dela pri tehnološki operaciji žganja opeke. Da lahko sedaj še ekonomično proizvajamo, morajo delavci delati včasih tudi pri temperaturi okrog 90°C.

Druga faza pomeni logično nadaljevanje prve faze. Zgrajen objekt bo tako predstavljal sodoben proizvodni objekt, ki se po vseh kriterijih vključuje v optimalno proizvodnjo, kot jo poznajo dežele z najbolj razvito tehnologijo.

Dovolite, da vam podam nekaj podatkov o tej investicijski naložbi:

	din
— predračunska vrednost je	120 mio
od tega:	
gradbeni objekt	32 mio
oprema	64 mio
ostalo	24 mio

Od tega je vrednost uvožene opreme 9,4 mio din.

V finančni konstrukciji sodelujejo:

	din
— KB Maribor	54 mio
— Jugoslovanska investicijska banka Beograd preko nosilca inženiringa	30 mio
— Združena in lastna sredstva	36 mio
	120 mio

Dnevna proizvodnja bo 240 ton izdelkov na dan oziroma letno 80.000 ton ali 30 mio enot NF votle zidne in fasadne opeke.

Pri tem bomo uporabili 4.890 ton mazuta, 2.600.000 kWh električne energije. Zaposlenih bo 112 delavcev. Tako bomo proizvedli zidno opeko za cca 640 enodružinskih hiš na leto.

Vsa dela smo pri tem zaupali po sistemu inženiringa DO »Biro za gradvinarstvo, Beograd« in ta svojim kooperantom, kot so: ILR Železnik Beograd, Dalit Daruvar, Tvorica šamota Arandelovac, SGP Nova Gorica.

Uvozne posle bo opravila Me-

talka Ljubljana. Celoten proizvodni proces se bo odvijal pod proizvodnimi halami v skupni površini 7.100 kv. m.

Proizvodni proces bo skoraj v celoti avtomatiziran.

Zgrajena bo pokrita deponija glin, dopolnjene predelave glin, dopolnjena oprema sušilnice, nova zgrajena tunnelska peč z vso avtomatiko za interni transport, asfaltirano skladišče in ostali spremljajoči objekti. Energetski objekti in sušilnica so bili zgrajeni že v prvi fazi.

Objekt bo moral začeti z obratovanjem julija prihodnje leto, ob pomoči, da bomo težave okrog uvoza opreme pravočasno rešili. Nosilec takega razvoja je lahko samo kolektiv, kjer je prisotna delavnost, samozavest in želja za realnim napredkom.

Ta ekspanzija bo z ozirom na obstoječi obseg poslovanja našo organizacijsko strukturo privedla v bodoče do neskladja, zato so nove organizacijske rešitve nujne.

Kolektiv se je že odločil, da bo svoje poslovanje razvijal s tako DO, ki mu bo omogočala še hitrejši nadaljnji razvoj, rentabilno poslovanje in boljšo socialno varnost zaposlenih.

S tem se bodo uresničili interesi in cilji zlasti v naslednjem:

— razvili in izboljšali se bodo socialistični samoupravni družbeno-ekonomski odnosi.

— zagotovilo se bo optimalno izkoriščanje kapacitet.

— zagotavlja se rast kvalitativnih kazalcev poslovanja.

— zagotavljajo se boljši pogoji dela.

— izboljšuje se kvaliteta proizvodov in povečuje konkurenčna sposobnost na tržišču.

INOVACIJE V ZDRUŽENEM DELU (III.)

Važna pripomba je tudi, da se ne more priznati nobenega izplačila po tem sporazumu, če izvira prihranek zaradi popravka napake, katera bi se morala odpraviti že po službeni dolžnosti ali če je prihranek dosežen z delom ali izdelkom, ki ne ustreza tehničnim in varnostnim predpisom.

Razen nadomestila in diplome se lahko na predlog komisije avtorju prizna še naslednje ugodnosti:

- diploma
- strokovno izpopolnjevanje ali strokovne ekskurzije ali možnost za dodatno izobraževanje
- podelitev štipendij za redni ali izredni študij in možnost dodatnega strokovnega izpopolnjevanja.

Avtor izuma, tehnične izboljšave ali koristnega predloga ima dolžnost in pravico sodelovati pri uvajanju,

izkoriščanju in izpopolnjevanju svojega predloga in še naprej strokovno pomaga, da se zagotovi čim večja uspešnost.

Odbor za razvoj je zavezan dajati vsakoletno poročilo, ki mora biti objavljeno v Gradisovem vestniku.

Ta je bil kratek sprehod skozi naš veljavni sporazum o inventivni dejavnosti, sedaj pa si še v podrobnosti oglejmo letošnje leto, kaj in kako smo delali.

Komisija za inventivno dejavnost se je letos sestala 4 krat in obravnavala 37 koristnih predlogov, pri katerih je sodelovalo kar 79 soavtorjev.

Med predlogi so štirje predlogi za patent, ki so že vsi prijavljeni pri Zveznem zavodu za patente v Beogradu. Kot vrhunec večletnega dela

na področju inventivne dejavnosti pa lahko smatramo prodajo Gradisove tehnologije lepljenja montažnih nosilcev Zagrebški Hidroelektri, ki je danes največje gradbeno podjetje v državi.

Omeniti velja, da smo v letu 1979 imeli tudi prve aplikativne inovatorsko raziskovalne naloge, pri katerih je sodelovalo več podjetij, RSS in LB Ljubljana. To sta projekt čisto okolje, v katerega se vključuje TOZD KO Maribor z svojim patentom »Zažigalna peč« in računalniško sodelovanje z inštitutom Jožef

Štefan, IMP, Ljubljana na projektu Mikroročunalniško krmiljenje betonarne, za katero smo prejeli družbeno priznanje RSS in LB, zlata inovacijska veriga.

Oglejmo si še prihranke, ki so izkazani in dokazani v prijavah letošnjih predlogov.

Skupni znesek prihranka v letošnjem letu znaša 22.450.000 izplačanih pa je bilo nagrad v znesku 510.535. Komentar se vsiljuje sam po sebi in faktor uspešnosti je celo večji od 20x.

Jurij Homec

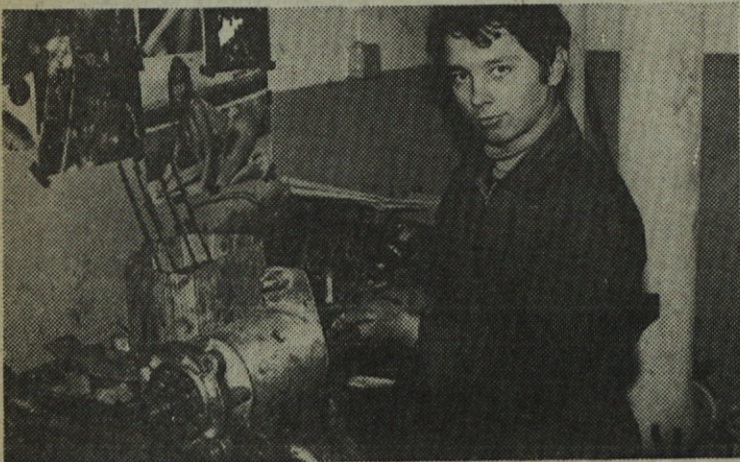
Predstavljamo serviserje

V strojništvu nebi mogli govoriti o medicini, vendar nekaj podobnega se vseeno dogaja. Poleg tako velikega števila strojev more biti nekdo, ki jim nudi prvo pomoč in to so naši serviserji-delavci, kateri popravljajo razne stroje po naših gradbiščih. Velika pestrost je v raznolikih strojih, velika pa je tudi potreba po gotovih zvrsteh, zato pa mora poleg upravljalca-strojnika še nekdo bdeeti, da se ne ustavi. Pri teh delih pa mora biti serviser zelo zbran, oborožen z znanjem, da lahko na gradbišču hitro ukrepa in v najkrajšem času usposobi pokvarjeni stroj. Izpad nekega stroja povzroči veržno gospodarsko škodo, kjer sta vedno dve strani prizadeti, koristnik in upravljalac.

Številčno stanje naših servisnih skupin je majhno, vendar so do sedaj vseeno kos svoji nalogi, kljub temu, da je tudi mnogokrat delovna sobota, včasih tudi nedelja. Tem delavcem ni težko žrtvovati pripadajočega prostega časa, zavedajoč se potreb, ki so iz dneva v dan večje.

Ne moremo pa prezreti še ene lastnosti gotovih serviserjev in strokovnjakov. Poleg svojega obveznega dela pa tudi razmišljajo o racionalizaciji svojega dela, za kar so dobili denarno priznanje. Lep primer za kar so uporabili znanje in prakso in s tem ustvarili večji prihranek za SPO.

Pri tem prihranku so sodelovali tov. Zavratnik Ignac, Smrke Alojz, ter Despotovič Trifun kot strojnik. Po tem vzgledu še najsledijo drugi in priglasiyo vsako izboljšavo ali otipljivi prihranek.

Asim Šabić sestavlja elektrožaganjalnik v delavnicah SPO

Novi stroji in vozila na SPO

Pinguely bo lahko dvignil 50 ton

Dva nova buldožerja TG 100

Novi tovornjak za prevoz vnetljivih snovi

Nova naprava za transport paletiziranega materiala

Poraba gradbenega materiala, ki je paletiziran in povezan v pakete, je v stalnem porastu. Ker je sedaj uporabljeni način transporta na gradbišču neprimeren, a na tržišču ni bilo mogoče nabaviti ustreznega delovnega sredstva, so dali tehnični pomočniki pobudo za izdelavo naprave, ki naj omogoča razkladanje paletiziranega materiala, prenos na deponijo in ko je potrebno prenos na mesto vgraditve. Precej zahtevno nalogo smo prevzeli v razvojno-organizacijski službi in jo skušali kar najbolje rešiti.

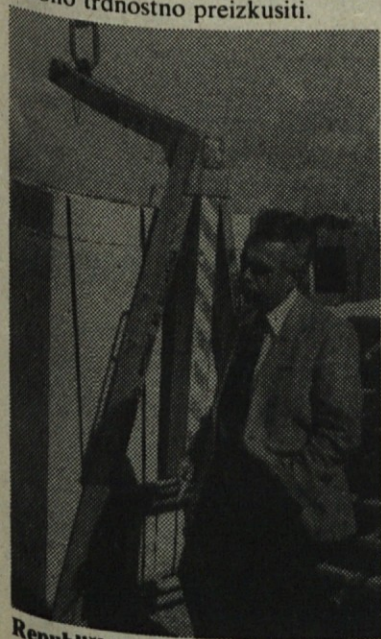
Po pregledu gradbenega materiala, ki se transportira, smo ugotovili, da mora nova naprava ustrezati naslednjim zahtevam:

- možnost prilagajanja gabaritu, ki ni enoten, saj so si posamezni proizvajalci izbrali takega, ki je najugodnejši za njih,

- edino ustrezno transportno sredstvo je žerjav, zato mora biti naprava prilagojena delu z njim,

- omogočati mora razkladanje in prenos v skladu s predpisi varstva pri delu.

Vse zgoraj naštetje pogoje smo upoštevali pri snovanju naprave. Zasnovo nove naprave je izdelal mag. Marko Zontar, pri konstruiranju pa sta sodelovala še dipl. ing. Drago Kristan in Milan Hodnik. Izdelava tehnične dokumentacije je bil šele začetek, saj je bilo potrebno prototip, ki so ga izdelali v GIP Gradis TOZD Kovinski obrati Ljubljana s sodelovanjem Gorenje-Fecro (viliče) in TAM Maribor (vzmet), še podrobno trdnostno preizkusiti.

Republiški inšpektor dela ing. Franc Rus si ogleduje napravo za dvigovanje paletiziranega materiala, delo naših strokovnjakov

Zahtevne preiskave sta opravila Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij in Inštitut za metalne konstrukcije, ki je izdelal še varilni načrt, vendar vse s precejšnjim sodelovanjem naših strokovnjakov. Preiskave so pokazale, da je naprava trdnostno in konstrukcijsko pravilno zasnovana. Zaradi posameznih izvirnih rešitev je bila naprava patentno zaščitena.

Sledili sta izdelava navodil za uporabo, kjer so sodelovali tudi delavci oddelka varstva pri delu in ugotavljanje uporabnosti naprave na gradbišču. Izbrano je bilo, tako zaradi bližine in s tem možnosti kontrole delovanja, kot tudi zaradi uporabe raznovrstnega materiala, gradbišče Nove Jarše TOZD GE Ljubljana okolica.

Na gradbišču smo z zelo uspešnim sodelovanjem delovodij, po dvome-sečnem preiskusu ugotovili, da naprava funkcionalno ustreza. Ugotovljeni so bili še veliki časovni prihranki pri razkladanju in prenosu materiala ter manjša poškodovanost materiala.

Na podlagi predloga delovodij in republiškega inšpektorja dela ing. Rusa smo opravili še nekatere manjše dopolnitve in tako je naprava pripravljena za serijsko izdelavo.

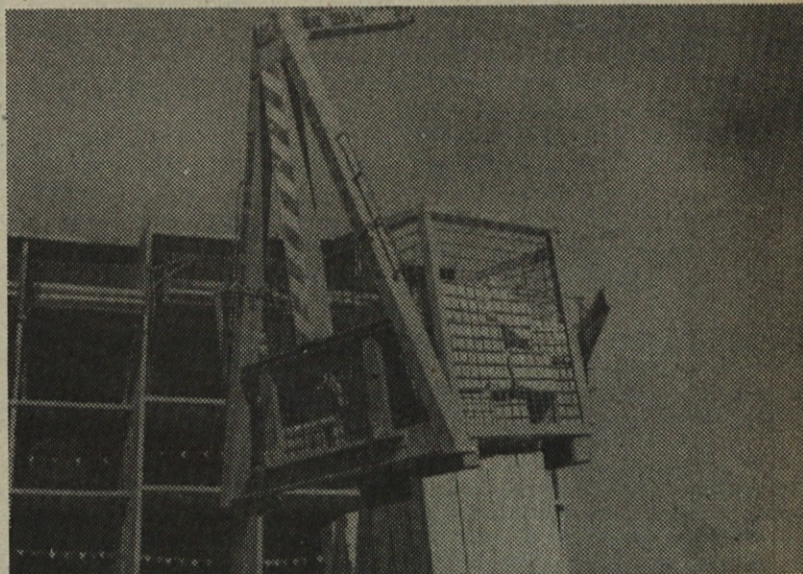
Omenimo naj še, da bo po sklepu tehničnih pomočnikov naprava sestavni del opreme žerjava in da TOZD Kovinski obrati Ljubljana že izdeluje prvih deset kosov, ki jih bo TOZD Strojno prometni obrat skupaj z boks paletami porazdelil po gradbiščih.

Želimo, da bi nam tudi drugi uporabniki sporočili svoja opažanja in morebitne dopolnitve ter tako pomagali še izpopolniti napravo.

MARKO ŽONTAR

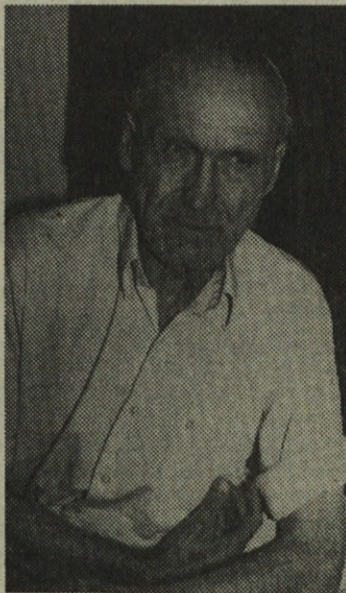
Prenos materiala na objekt

Dviganje kosovnega materiala z box palet

»Še vedno sem Gradisovec!«

V Lambrechtovem domu onemoglih v Slovenskih konjicah že šest let živi nekdanji Gradisov delavec 71-letni **Franc Rednak**. Po upokojitvi leta 1973 ga je doletela težka usoda, saj so mu že naslednje leto morali odrezati obe nogi. Bil je zelo dober delavec in je med najstarejšimi delavci v celjskem tozdu.

Franc Rednak je bil med najboljšimi delavci celjskega tozda

»V Gradis sem prišel 6. 9. 1946 leta. Moje prvo delovno mesto je bilo v Velenju, kjer smo takrat gradili stanovanjske bloke. Tri leta sem ostal v Velenju, potem sem bil premeščen na gradbišče termoelektrarne v Šoštanju, kjer sem ostal do upokojitve.

V tistih povojnih letih smo ogromno pretrpeli. Delalo se je noč in dan, strojev nismo imeli in je bilo treba vse narediti ročno. Vendar smo imeli veliko volje za delo, z veseljem smo prijeli za vsako delo, zato ker smo vedeli, da gradimo zase in za naše naslednike. Stanovali smo v barakah, v katerih nas je po zimi večkrat zeblo.

Takrat sem bil še zdrav kot riba in sem lahko delal. Po dvajsetih letih službe sem začel čutiti bolečine v nogah in sem vse težje delal. Prav zato sem se moral leta 1973 invalidsko upokojiti, nakar ni bilo drugega izhoda, kot da so mi zdravniki odrezali obe nogi in me namestili v domu v Slovenskih Konjicah.

Sedaj sem nepokreten in zato v postelji največkrat berem časopis; edino poleti, ko je topleje, grem na vozičku tudi ven na čist zrak.«

Gradisov jubilej — Škerlakov praznik

Že nekaj časa sem se nameral val pogovoriti s tov. Škerlakom za Gradisov vestnik, pa mi je vedno zmanjkovalo poguma. Ne, ni tako močan in tudi grob ne. Je majhne, a čokate postave in že na zunaj daje videz pravega gradbinca.

Vedno sem čutil neko posebno spoštovanje do tega človeka, ki ima v sebi zapisano skoraj celotno zgodovino Gradisa.

Rodil se je pred 60. leti, točneje 10. marca 1920 — leta v Gornjih Petrovcih. Že v mladih letih je okusil krivico, zato je že 1936. postal član »Društva kmečkih fantov in deklet« v domači vasi, ter čez dve leti tudi predsednik tega društva. Ni klonil tudi, ko ga je takratni župnik prijavil oblastem, češ, da je v svojem govoru na neki proslavi vplival na ljudi naj se ne pustijo izkoriščati od tedanjih oblasti.

Po govoru je stopil v zbor in skupaj so zapeli revolucionarno pesem »Nabrusimo kose«, ki je bila v tistih časih nezaželen.

Nič čudnega torej, če so ga Madjari leta 1941 po vdoru v Jugo-

slavijo začeli preganjati.

Aprila leta 1940 se je prvič zaposlil pri gradnji ceste Kranj—Brdo in prav tu se prične njegova pot gradbenika.

Veliko znoja je prelil na odsekih ceste Maribor Ljubljana. Prav del ceste Maribor Hoče je delo tudi njegovih rok.

Zaposlen je bil pri takratni firmi Ubald Nassimbeni. Iz teh časov še skrbno hrani potrdilo s pečatom, s katerim mu tedanje oblasti dovoljujejo vožnjo s kolesom znamke Puch v službo in domov.

Takoj po osvoboditvi je kot gradbeni delovodja pri takratni »Obnovi« pričel z obnovo (od tod tudi ime) porušene domovine.

Dobro se spominja datuma 1. junij 1945. Na ta dan je bilo ustanovljeno podjetje Gradis-Maribor. Šele 4. oktobra 1945 je bilo uradno združenje gradbišč širom Slovenije z imenom Gradbena direkcija Slovenije — Gradis.

Tako je gradisov praznik upravičeno tudi praznik Aleksandra Škerlaka.

Preveč bi porazbil prostora, če bi hotel naštetati vsa gradbišča, na katerih je delal. Na skoraj vseh objektih Nizkih gradenj širom Slovenije je takoj po osvoboditvi s svojim znanjem in marljivostjo pripomogel, da ti objekti še danes služijo svojemu namenu.

Med tem časom pa je kot gradbeni delovodja končal tudi dvoletno tehnično šolo ter leta 1950 tudi strokovni izpit pri takratnem ministrstvu za gradnje.

Kidričevo, Maribor, Podvelka, Sladki vrh, Šentilj, AC Ljubljana—Maribor, vse to so kraji, kjer je delal in se kalil, doživljal uspehe in poraze, da bi lahko

letos, ko odhaja v pokoj z dvignjeno glavo stisnil sodelavcem roko v slovo.

Pa vendar bo njegova glava nekoliko sklonjena. Sklonjena zaradi krivice, kot sam pravi, ki mu je bila storjena že pred leti.

Tukaj, ko mi jo pripoveduje njegov glas rahlo zadrhti, oči se mu rahlo zasvetijo in za trenutek se mi zdi, kakor da mu beseda ne gre iz grla.

Sprva ni hotel z besedo na dan. Potem pa je z rahlo drhtečimi prsti odprl mapo, v kateri ima skrbno vložene vse dokumente, tudi tiste pred vojno. Čeprav že orumeneli, pa vendar prepričljivo dokazi vsega kar je doživel v času svojega življenja.

Bilo je že pred leti, ko je končal delo na AC Hoče-Levec. Iz tistih časov še hrani odločbo, na kateri lepo piše — **Škerlak Aleksander — glavni delovodja.**

Tedaj je na željo tedanjega vodstva tozda prevzel delovno mesto delovodje v Železokrivnici. Obljubljeno mu je bilo, da tudi tukaj prejme odločbo z do sedanjim nazivom.

Dobil jo je, tudi naziv je bil isti: »Glavni delovodja — Železokrivnica Studenci«.

Toda že čez nekaj dni je dobil novo, na kateri je pisalo »delovodja I«. To pa je hkrati pomenilo tudi manjši zaslužek.

Brez utemeljitve, kljub obljubi so ga nekaj let pred upokojitvijo postavili korak nazaj.

Še danes se ne more sprijazniti s tem in iz njegove pripovedi se čuti kanček razočaranja.

Poslušam in beležim... veliko je ta možakar naredil za Gradis. Ostal mu je zvest polnih 35 let. Postal mu je drugi dom, ga vzljub-

il, ČE — če nebi bilo tistega ČE, zaradi česa je sedaj malo zagrenjen.

Ljubezen do gradbeništva je prenesel tudi na svoja dva otroka. Majda in Miha sta prav tako gradbena tehnika in oba zaposlena pri mariborskem Gradisu.

Vidim, da mu je nekako lažje, ko odhaja v pokoj, saj bo preko njiju še povezan z Gradisom.

Spomin mu seže nazaj na čase, ko si je ustvarjal dom in gradil hišo. »Ja, težko je bilo včasih. Najhuje takrat, ko sva z ženo gradila hišo. Ustajal sem ob treh zjutraj, da sem lahko delal na hiši, potem pa na kolo in 22 km v Kidričevo na delo. Zvečer pa nazaj, takrat sem že skoraj obupal«.

Danes živita z ženo v lepo urejeni hišici v Rogozi. Vsa ta leta sta skupaj gradila dom in končno dočakala dan, ko bosta lahko več skupaj.

Ne bo ji treba več čakati cele dneve, da se on vrne z dela. Skupaj bosta uredila še to in ono okrog hiše. Družbo pa jima bosta delala vnučka na katera sta tako zelo ponosna.

Kaj naj še dodam k temu? Od Gradisa odhaja človek, ki mu je bil polnih 35 let zvest, človek ki je za Gradis naredil toliko, da bi si zaslužil v jubilejnim almanahu posebno stran. Stran, ki bi morala biti natisnana z zlatimi črkami.

Oddolžimo se mu sedaj na dostojen način, saj takih zvestih Gradisovcev — jubilarov ne najdeš povsod.

Iz vsega srca mu zaželimo še dosti trdnega zdravja, da bo lahko užival sadove svojega 35-letnega trdega dela.

Pa veliko sreče tovariš Škerlak. ŠTROF

Javna skladišča v Celju

V Javnih skladiščih v Celju so se odločili za povečanje skladiščnih prostorov in zato so pristopili k izgradnji skladiščne hale. Kot izvajalec del je bil izbran Gradis TOZD Celje, ki je že pred leti zgradil skladiščno halo dimenzij 180 x 60 metrov in upravno zgradbo Javnih skladišč.

Po prvotnem projektu je bilo predvideno temeljenje hale s točkovnimi temelji, vendar so strokovnjaki v celjskem tozdu glede na dosedanje izkušnje pri gradnji na tem področju, predlagali pilotiranje objekta. Ko so začeli z izkopom, je tudi

investitor spoznal, da je bil predlog racionalen, saj je teren dokaj neugoden in zato so pristopili k pilotiranju celotnega objekta. Z montažo hale so začeli avgusta lanske leto in do konca leta je hala bila pokrita ter bi po prvotnem planu že morala biti dokončana. Zaradi finančnih težav se je rok podaljšal v leto 1980.

Hala v Javnih skladiščih v Celju je grajena po sistemu Velo in je dolga 240 ter široka 60 metrov. S skupno površino 14.400 kvadratnih metrov je celo največji objekt zgrajen po sistemu Velo. Celotna fasada za halo je tudi bila narejena v OGP. Investi-

cijska vrednost objekta je 80 milijonov dinarjev, od tega odpade na

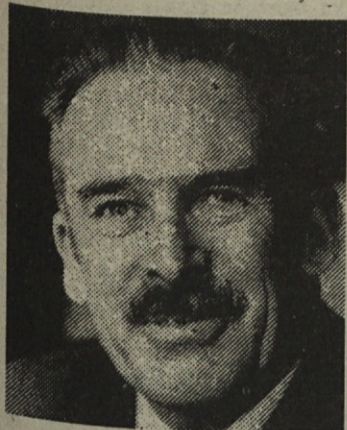
celjski TOZD okoli 45 milijonov dinarjev. C. P.

Hala za Javna skladišča v Celju je dolga 240 m in široka 60 m

Sedemdesetletnica Maksa Megušarja

Maks Megušar, dipl. gradb. inženir je aprila praznoval svoj 70. rojstni dan. Rodil se je v Kamniku, po osnovni šoli je zaključil realno ter nato Gradbeno fakulteto na ljubljanski Univerzi. Že v rani mladosti ga srečamo kot rednega telovadca in športnika pri sokolskem društvu Tabor v Ljub-

Maks Megušar

ljani. Vsa mladostna leta in vse do danes je v svojem prostem času deloval pri vzgoji športnikov in organiziranju raznih telovadnih in športnih prireditev v Ljubljani in širši Sloveniji. Tudi sam je bil viden član lahke atletike, saj je dosegal v mladih letih lepe uspehe.

Vojna vihra ga je zatekla kot rez. inž. oficirja v Sarajevu. Po ujetništvu v Nemčiji, se je znašel v italijanskih koncentracijskih taboriščih, kjer je okusil zlo druge svetovne vojne. Takoj po osvoboditvi ga srečamo pri obnovi porušene Slovenije in Jugoslavije. Povsod se je izkazal kot dober organizator in vsestranski strokovni delavec. Posebno priljubljena so

mu bila in so še cestno-gradbena dela, ki je posvetil pretežen del svojega službovanja. Kot večletni tehnični direktor Uprave za ceste ga srečamo že pred petindvajsetimi leti v vrstah strokovnjakov, ki so začeli sistemsko reševati slovensko cestno mrežo. Po gradnji nove koprške ceste je spremljal gradnjo ceste Ljubljana-Zagreb. Tu mu je bila zaupana zelo težka naloga organizacije vseh jugoslovanskih asfaltnih baz za pravočasno asfaltiranje ceste. Maks Megušar se je v življenju izkazal tudi kot velik pedagog, saj je več let predaval na Tehnični srednji šoli kot redni profesor in kasneje kot vidni zunanji strokovni sodelavec. Ob dolgoletni zaposlitvi pri Gospodarski zbornici je bil kot vodja gradbeništva viden soorganizator seminarjev, posvetovanj in predavanj. Kot izkušen pedagog še vedno deluje kot strokovni predavatelj pri izpitihih višjih gradbenih strokovnih kadrov.

Za svoje udejstvovanje na polju stroke, družbene in športne dejavnosti je prejel Red dela z zlatim vencem. Upokojuje ga je zatekla po večletnem službovanju kot direktorja pri podjetju »PROD«. Maks Megušar še ni prenehal delati. Še vedno opravlja funkcije strokovnega, predavatelja in organizatorja, vodiča, družbenega in športnega delavca.

Maks Megušar se je izkazal v teku svojega življenja kot velik idealist. Njegova skromnost, dobrosrčnost, prijaznost, priljubljenost je splošno znana, vzor in vzgled vsem.

Ob njegovi sedemdesetletnici mu želimo še mnogo zdravih in plodnih let!

CIRIL STANIČ

Mariborski jubilanti

V mariborski gradbeni enoti se je začetku tega leta zvrstilo lepo številno jubilejstvo, ki so slavili 50 ali 60. etnično rojstva.

Abraham so srečali: Postružnik ože, Vesenjaka Stanko, Brežovec Rudolf in Ivančič Anton. Desetletje

več pa so praznovali Škerlak Aleksander, Kraljič Josip, Lovrenčič Konrad in Horvat Anton.

K visokemu jubileju jim čestitajo njihovi sodelavci, čestitkam pa se pridružuje tudi uredništvo.

ŠTROF

Spet na Češko

V dogovoru z delovno organizacijo Bytostav na Češkem bomo tudi letos lahko letovali v tej prijateljski deželi. Najbrž ste lani slišali od svojih sodelavcev, kako poteka tak dopust v krogu čeških tovarišev in če vas je takrat zamikalo da bi tudi vi preživeli 14 dni v takem prijetnem vzdušju, ima letos možnost, da to tudi uresničite. Na Češko bo avgusta zopet lahko odpotovalo 45 ljudi in si v času bivanja na Češkem ogledalo nekatere najpomembnejše kraje te dežele.

Prosimo, da se čimprej prijavite pri vaših vodjih kadrovskih služb, za podrobnejše informacije o letovanju pa povprašajte v kadrovsko-socialni službi v delovni skupnosti skupnih služb v Ljubljani, Šmartinska 134a.

Srečenje mladosti in prijateljstva

V želji, da vzpostavijo čim tesnejše prijateljske odnose s sovrstniki iz drugih dijaških domov, so učenci GIP »Gradis« Koper organizirali turnir v malem nogometu. Naši gostje so bili: »Kraški zidar« Sežana, dijaški dom »Heroj Tito« Koper, »Stavbenik« Izola, »Primorje« Ajdovščina, dijaški dom »Bal-domir Sejeta« Piran.

Učenci GIP »Gradis« Koper so presenetili vse svoje nasprotnike ter se uvrstili na prvo mesto. V finalni tekmi so premagali ekipo OO ZSMS

GIP »Gradis« Koper z rezultatom 4:2. Od gostov se je najbolje uvrstila ekipa iz Sežane, zasedla je tretje mesto.

Zmagovalna ekipa je nastopala v naslednjem sestavu: Brljak Željko, Bebek Ivica, Golič Silvester, Maček Stjepan, Latinović Zoran in Namjestnik Vitomir.

Udeleženci turnirja »Mladosti in prijateljstva« so izrazili željo, da bi bilo v bodoče podobnih športnih manifestacij še več.

BOJANIČ ALEKSANDER

Kviz tekmovanje Tito — revolucija — mir

Učenci GIP »Gradis« Koper so organizirali kviz na temo »Tito-revolucija-mir«. Vsi udeleženci programa so pokazali solidno znanje, na koncu pa je zmagala ekipa železo-krivcev: Markovič Slobodan, Abdič Mirzet in Abdič Senad.

Zmagovalci so si pridobili pravico sodelovati še na občinskem tekmovanju.

Iz vojske nam pišu

Svim radnicima Gradisa upućujem puno pozdrava i želim, da ima naša radna organizacija mnogo uspeha u radu.

Ivo Blažević
V. P. 5312/106
61360 Vrhnika

Lepo pozdravljam vse delavce Gradisa, posebno pa tiste v tozd LIO Škofja Loka in Lojzeta Cepuša, Klančarja, Leopolda Ilovčarja, Luko Novaka, Vinka Florjančiča, Andreja Hostnika, Rada Cedilnika, Pavla Stanonika, Kumer Franca in druge.

Ereiz Drago
V. P. 6109/7
71002 Sarajevo

Zahvala

Za presenetljivo izredno pozornost ob mojem jubileju se vsem mojim sodelavcem iskreno zahvaljujem!

Aleksander Škerlak
GE Maribor

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9800 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Loti Vodopivec, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Koletar in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični uredniki: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna Ljudskopravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134a, Ljubljana.

RAZPISUJE

na podlagi 86. člena Pravilnika o kadrovanju, vzgoji in izobraževanju ter srednjeročnega plana kadrovanja in izobraževanja za šolsko leto 1980/81 naslednje štipendije in prosta učna mesta:

- 10 štipendij za študij na Gradbeni fakulteti
- 5 štipendij na VEKŠ-u v Mariboru
- 6 štipendij za študij na ekonomski fakulteti
- 15 štipendij za šolanje na Visoki tehnični šoli v Mariboru
- 10 štipendij za šolanje na gradbeni delovodski šoli
- 10 štipendij za šolanje na ekonomski srednji šoli
- 5 štipendij za šolanje na upravno administrativni šoli
- 25 štipendij za šolanje na srednji tehnični šoli

Kandidati za razpisane štipendije naj predložijo naslednje dokumente:

- lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom
- prošnjo na obrazcu DZS — 1,65 (prošnja za štipendijo)
- zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o orpavljenih izpitih

PREDNOST IMAJO KANDIDATI VIŠJIH LETNIKOV TER OTROCI NAŠIH DELAVCEV.

in objavlja prosta učna mesta za:

- 100 učnih mest za poklic — tesar
- 50 učnih mest za poklic — zidar
- 50 učnih mest za poklic — železokrivec
- 20 učnih mest za poklic — strojnik gradbene mehanizacije
- 30 učnih mest za poklic — strojni ključavničar
- 10 učnih mest za poklic — elektromehaničar
- 10 učnih mest za poklic — mizar
- 10 učnih mest za poklic — betoner
- 10 učnih mest za poklic — žagar
- 5 učnih mest za poklic — varilec
- 5 učnih mest za poklic — klepar

POGOJI ZA SPREJEM:

- dokončana osemletka (spričevalo lahko pošljete naknadno)
- zdravstvena sposobnost (zdravniški pregled, ki ga opravite pred sprejemom)
- veselje do izbranega poklica

Kandidati za izučitev enega od navedenih poklicev naj predložijo:

- lastnoročno napisano prošnjo
- rojstni list
- izpolnjen obrazec DZS — 1,65 (prošnja za štipendijo).

Prošnje pošljite na naslov: UO centra za izobraževanje GIP GRADIS LJUBLJANA, Šmartinska cesta 134/a.

Na osnovi sklepa posebne izobraževalne skupnosti gradbeništva bo potekalo šolanje gradbenih smeri v šolskem letu 1980/81 še po starem načinu, v letu 1981/82 pa bomo imeli že usmerjeno izobraževanje tudi v naši stroki.

Pisma bralcev

Dragi sodelavci

Pravkar sem prejel vaš list Gradisov vestnik in ga prečital od začetka do konca. Tako sem se seznanil z dogodki v Gradisu in tudi z delom v našem tozdu. Ponosen sem na uspehe naše delovne organizacije in naših delavcev. Kadar dobim Gradisov vestnik, me moji tovariši vprašajo: »Kaj si to dobil?« In jaz jim rad pokažem in povem, da je to izdelek moje delovne organizacije. Nekateri izmed njih prav radi preberejo ta naš Gradisov časopis in potem mi rečejo: »Imate pa fajn časopis!« Jaz sem vesel in ponosen, kadar mi tako pravi in komaj čakam, da se zopet vrnem nazaj v Gradis.

Vsem tovarišem v Gradisu želim veliko uspeha in vso srečo, obenem pa pozdravljam vse delavce na Planini.

ANJOŠ DRAGUTIN
V. P. 3363-22
68263 Cerklje ob Krki

Knjigo približati bralcu

V Gradisovem samskem domu v Mariboru je potekal na pobudo akcijskega odbora Knjiga pri CK ZKS pogovor o podružbljanju književne politike in ustvarjanju materialnih ter organizacijskih pogojev za razvijanje celovite bralne kulture. Pogovor sta vodila Franc Šali, izvršni sekretar za naloge komunistov v kulturi ter raziskovalnem delu pri CK ZKS in Franc Čontala, predsednik konference OOOZS Gradis.

Vzrok, zakaj je potekal sestanek prav v Gradisu, je gotovo v tem, ker deluje v tej temeljni organizaciji že dalj časa vzajemna knjižnica. Posebnost Gradisove knjižnice je v tem, ker obiskuje delavce tudi na gradbiščih, ki so raztresena po vsej Sloveniji.

Knjižni fond bodo še razširili. Za kulturno življenje pa bodo v tem letu namenili precejšnjo vsoto denarja. Poudarili pa so, da še niso izčrpali

vseh možnosti, kar zadeva širjenje kulturne politike. Franc Šali je v pogovoru opozoril, kako pomembna je bralna kultura za plemenitenje osebnosti za boljše razumevanje življenja okrog nas in v svetu. Zato sta se tudi ZK in SZDL vključili v akcijo Človek in knjiga. Akcija naj spodbudi slehernega delavca, da bo začutil potrebo po branju, po vključevanju v sooblikovanje književne politike oziroma izbiro ustreznih programov.

Udeleženci so bili enotnega mnenja, da je informiranje o knjigi slabo organizirano in da si založbe ne prizadevajo dovolj, da bi knjigo na primeren način približale bralcu.

V vzajemne knjižnice pa bo potrebno vključiti tudi marksistično ter strokovno literaturo, saj si brez teh zvrsti težko zamišljamo doseganje zastavljenih ciljev.

Obe novi baraki v Novih Jaršah bosta sprejeli 110 delavcev

Postavljamo barake, kdaj bomo samski dom?

Od januarja 1976 se na področju nastanitve samskih delavcev v domove v ljubljanskih tozdihi ni nič spremenilo. Tokrat smo dogradili samski dom na Kvedrovi, vendar danes imamo na vsakega delavca v samskem domu enega delavca v baraki. Podatek za celoten Gradis nam tudi pove, da imamo 2.869 postelj v samskih domovih in 2.649 delavcev še vedno v barakah in provizorijih. Razmerje je torej približno 1:1.

Pogovori, dogovori, zbiranje potrebne dokumentacije in soglasij traja izredno dolgo, tako da je priprava za gradnjo samskega doma v Rapovi jami pravzaprav v fazi mirovanja. Zato so v tozdu Ljubljana-okolica morali k trem že stojecim barakam z 130 posteljami postaviti

še dve, v katerih bo 110 ležišč. To naselje z 240 posteljami je v Novih Jaršah. Prve tri barake so priključene na mestno toplovodno omrežje, v vseh sobah dveh novih barak pa so nameščene termoakumulatorske peči. Sože so tro- in štiriposteljene. Na koncu barak v zidanem prizidku so stranišča, tuši, prostor z omari-cami za delavno obleko in čevlje ter sušilnica. Tudi takšna rešitev nastanitve samskih delavcev je boljša, kakor da so delavci prepuščeni sami sebi; vendar je to le začasna rešitev tega perečega problema. Za trajno izboljšanje nastanitve delavcev bo potrebno narediti še veliko več. Kdaj bomo lahko zapisali — Podiramo barake, ker gradimo samski dom?

C. P.